

Poistné rozhľady 5/ 2009

EV 2935/09

Vydáva
Slovenská asociácia
poisťovní ako odborný
dvojmesačník slovenského
poisťovníctva

Vedúci redaktor
Ing. Ivan Podstupka

Členovia redakčnej
rady
JUDr. Jozefína Žáková
(predsedníčka)
Ing. Vladimír Bakeš
Mgr. Júlia Čillíková
JUDr. Imrich Fekete, CSc.
JUDr. Dušan Katonák
Prof. Ing. Anna Majtánová, PhD.
Mgr. Lucia Muthová

Cena ročného predplatného
(šesť čísiel) je
9,00 € / 271,50 Sk
do zahraničia 24,- €
alebo 792,- Sk.
Jednotlivé číslo
1,53 € / 46,- Sk

Adresa
Slovenská asociácia
poisťovní
Drieňová 34
P. O. Box 51
820 09 Bratislava 29

Telefón
02 / 4342 9985
fax
02 / 4342 9984
e-mail
ivan.podstupka@slaspo.sk
www.slaspo.sk

Typografia, prepress
Karol Rosmány
MONADA atelier s. r. o.

Tlač
NEUMHR tlačiareň, s. r. o.
Bratislava

01
**Rozhovor
Interview**

Solvency II pohne svetom poisťovníctva – *odpovedá riaditeľka odboru metodiky a riadenia rizík Národnej banky Slovenska Mgr. Júlia Čillíková*
Solvency II will move the Insurance World – Interview with Júlia Čillíková, Director of the Regulatory and Risk Management Methodology Department, National Bank of Slovakia

**SLASPO Fórum 2009 – z vystúpení na seminári
SLASPO Forum 2009 – From Seminary
Presentations**

04

Ochrana spotrebiteľa na finančnom trhu – stav v roku 2009

JUDr. Jozefína Žáková, generálna riaditeľka SLASPO
*Consumer Protection on Financial Market – 2009
Situation Summary*
*Jozefína Žáková, Director General,
Slovak Insurance Association*

09

Problémy s magickým trojuholníkom
Mgr. Roman Fusek, Národná banka Slovenska
Problems with Magical Triangle
Roman Fusek, National Bank of Slovakia

13

Spotrebiteľské právo je o dobrých mravoch
JUDr. Peter Straka, Ministerstvo spravodlivosti SR
Consumer Law Is a Matter of Good Manners
*Peter Straka, Ministry of Justice
of the Slovak Republic*

14

Mnoho podnetov k legislative na ochranu spotrebiteľa
JUDr. Dušan Katonák, Ministerstvo financií SR
*Many Suggestions for Consumer Protection
Legislation*
*Dušan Katonák, Ministry of Finance
of the Slovak Republic*

16

**Resumé v angličtine
English Résumé**

Ochrana spotrebiteľa chceme, ale...

Ochrana spotrebiteľa na finančnom trhu je popri regulácii vážnou témou finančného, a teda i poisťného trhu. Obe úzko súvisia, ale majú jeden podstatný rozdiel. Pri regulácii udáva takt Európska únia, najmä po udalostiach v posledných mesiacoch roku 2008 dosť dôrazne. Slovenský vplyv na rozhodnutia zodpovedá rozmerom a významu nášho trhu, uplatňuje sa prakticky len prostredníctvom európskej federácie asociácií poisťovní CEA.

Pri ochrane spotrebiteľa je rad európskych iniciatív, ich závery budeme musieť tiež prijať do našej legislatívy. Lenže máme pocit, že sme pápežskej ako pápež. Vládna koncepcia na ochranu spotrebiteľa na finančnom trhu predpokladá istý rozsah opatrení na ochranu spotrebiteľa, ktoré sa práve v týchto mesiacoch menia na konkrétne legislatívne normy – najmä Zákon o ochrane spotrebiteľa na finančnom trhu, novela zákona o sprostredkovaní a sprostredkovateľoch a novela Občianskeho zákonníka. Ich rozsah a charakter nás znepokojil. Slovenská asociácia poisťovní, podobne ako ďalšie pripomienkovacie miesta, vzniesla rad výhrad – obsahových i legislatívno-technických. S rozdielnym úspechom na podobu návrhov.

Slovenská asociácia poisťovní nevystupuje proti ochrane spotrebiteľa. Bytostným záujmom slovenského poisťného trhu je zachovať si pred súčasnými i potenciálnym klientmi svoje dobré meno. Dôvera je v poisťovníctve základným marketingovým faktorom. A nekorektné konanie ktorejkoľvek poisťovne kazí meno všetkým. Druhou vecou, pre ktorú majú poisťovne záujem na legislatívne jasne ustanovenej ochrane spotrebiteľa, je korektné konkurenčné prostredie. Poškodzovanie klienta – všeobecnými poisťnými podmienkami, obchodnou politikou, či prietahmi pri oprávnených nárokoch na poisťné plnenie toto prostredie deformujú. Problémová poisťovňa si na úkor klientov znižuje náklady, zlepšuje hospodársky výsledok a získava konkurenčnú výhodu oproti iným. Že je to krátkozraké nielen vo vzťahu k trhu, ale i k perspektívnej pozícii samotnej poisťovne, môže byť krátkodobo motivovanému manažmentu jedno.

Ochrana spotrebiteľa chceme, ale logickú, legislatívne konzistentnú, administratívne a finančne nenáročnú a efektívnu. Musí brať ohľad na špecifika poisťovacieho biznisu. Preto sme pred rokom zorganizovali konferenciu o ochrane spotrebiteľa z hľadiska regulátora, dohľadu i trhu. Teraz sme sa k téme našim podujatím SLASPO Fórum 2009 vrátili. Tak ako vtedy, venovali sme najdôležitejším vystúpeniam monotematické vydanie Poistných rozhľadov. Z neho bude možno posúdiť prístupy jednotlivých inštitúcií a urobiť si obraz o stave príprav na ochranu spotrebiteľa a jeho predpokladaných dopadoch na poisťný trh a klienta.

JUDr. Jozefína Žáková
generálna riaditeľka SLASPO

E. Ducháčková, Z. Lejková,
E. Kafková, A. Majtánová,
M. Meheš, A. Szkarlat,
D. Vološinová

Vývoj poisťného trhu krajín Vyšehradskej štvorky v období 1995 – 2007

Bratislava: EKONÓM, 2009
ISBN 978-80-225-2677-7

Jednou z charakteristík dnešného sveta je obrovská dynamika zmien. Globálna finančná kríza priniesla opatrnejší pohľad na ekonomiku a financie nielen podnikov, ale aj jednotlivcov. Občania aj firmy sa viac ako inokedy snažia o zníženie dopadu rôznych rizík a o zabezpečenie sa voči možným stratám. To tvorí živnú pôdu pre dynamický rast poisťovníctva ako odvetvia finančných trhov, ktorého primárnym cieľom je práve ochrana proti existujúcim rizikám.

Vedecká monografia Vývoj poisťného trhu krajín Vyšehradskej štvorky v období 1995 – 2007 prináša ucelený pohľad na poisťný trh Slovenska, Česka, Maďarska a Poľska a ich vývoj v pomerne dlhom období, poznačenom transformáciou týchto krajín od plánovaného hospodárstva k trhovej ekonomike a procesom integrácie do Európskej únie.

Autori sa v piatich kapitolách postupne venujú analýze jednotlivých poisťných trhov krajín V4. Dodržiavajú rovnakú šablónu, čo zvyšuje mieru porovnateľnosti i prehľadnosti prezentovaných analýz. Vychádzajú z vývoja makroekonomického prostredia v spomínaných krajinách (HDP, inflácia, nezamestnanosť) ako základného determinantu vývoja všetkých finančných trhov, poisťný trh nevynímajú, venujú ďalej pozornosť legislatívnej úprave poisťovníctva vo všetkých krajinách okrem Maďarska. Rozoberajú šírku poisťného trhu a jeho kvalitatívne ukazovatele. Postupne prezentujú jednotlivé subjekty poisťného trhu a vývoj ich počtu v jednotlivých krajinách, predpísané poisťné a poistenosť, poisťné plnenie a škodovosť, tvorbu technických rezerv a dynamiku ich rastu, investičnú činnosť a investičnú aktivitu jednotlivých subjektov poisťného trhu a koncentráciu poisťného trhu.

Posledná, piata kapitola monografie je venovaná komparatívnej analýze vývoja poisťných trhov krajín Vyšehradskej štvorky. Komparácia je v plnej šírke spomínaných ukazovateľov počnúc makroekonomickým vývojom a končiac koncentráciou poisťného trhu. Komparácia je na veľmi dobrej odbornej úrovni. Prínosom je, že sa neobmedzuje len na suché prezentovanie zozbieraných štatistických údajov, ale autori formulujú vysoko odborné názory, závery a motívy vývoja jednotlivých ukazovateľov. Vznikla komplexná databáza údajov o poisťnom trhu v štyroch krajinách. Zozbierané údaje sú síce verejne dostupné, ale väčšinou len v národných štatistikách. Ich zozbieranie a spôsob utriedenia z nich robia údajovú základňu ľahko použiteľnú širokou, nielen vedeckou verejnosťou.

V monografii sa kolektív autorov snaží nielen o popisovanie vývoja poisťného trhu, ale aj o jeho vysvetlenie. Autori hľadajú a prezentujú podstatné vzťahy a súvislosti medzi makroekonomickými ukazovateľmi a vývojom poisťného trhu. Snažia sa nájsť determinanty vývoja poisťného trhu v iných oblastiach ekonomiky. Úvahy a formulované závery otvárajú priestor na širokú odbornú diskusiu a sú vhodným materiálom pre študentov ekonomických odborov, ale aj pre laickú verejnosť.

Ing. Michal Šoltés, PhD.

O prídavných menách množstevný a množstvomý

V jazykových prejavoch sa nezriedka stretáme s používaním prídavného mena množstevný napríklad v spojeniach množstevný bonus, množstevný limit, množstevný odber, množstevný systém zberu, množstevný zber odpadu, množstevná zľava, množstevné obmedzenie. Napríklad slovným spojením množstevné zľavy sa naznačuje, že pri odobratí väčšieho množstva tovaru sa poskytujú zľavy. Prídavné meno množstevný je utvorené od podstatného mena množstvo príponou -ný, pričom do odvodzovacieho základu je vložená vkladná samohláska e: množstvo – množstevný. Takýto spôsob tvorenia prídavných mien od podstatných mien zakončených na -stvo je starší a uplatnil sa napr. pri tvorení prídavného mena družstevný od podstatného mena družstvo.

Novšie sa pri tvorení prídavných mien od podstatných mien zakončených na -stvo uplatňuje prípona -ový, lebo pri odvodzovaní touto príponou sa odvodzovací základ nemení. Dobré to vidieť na dvojici prídavných mien vrstevný a vrstvomý utvorených od podstatného mena vrstva. Z tejto dvojice je podoba vrstevný staršia, podoba vrstvomý je novšia, pričom v zložených slovách sa uplatňuje podoba vrstvomý, napr. dvojrstvomý, trojrstvomý. Príponou -ový máme utvorené prídavné meno aj od podstatného mena množstvo, teda množstvomý. Podobu prídavného mena množstvomý je náležité uprednostňovať aj v takých spojeniach, aké sa uvádzajú na začiatku, teda množstvomý bonus, množstvomý limit, množstvomý odber, množstvomý systém zberu, množstvomý zber odpadu, množstvomá zľava, množstvomé obmedzenie. Prídavné meno množstvomý zachytávajú aj najnovšie vydania Pravidiel slovenského pravopisu a Krátkeho slovníka slovenského jazyka, kým prídavné meno množstevný sa v týchto príručkách neuvádza.

PaedDr. Matej Považaj, CSc.
Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV

Hľadáme sprostredkovateľov poistenia

INSIA je spoločnosť, ktorá podniká v oblasti sprostredkovania poistenia na základe povolenia NBS č. EUP-000921. Vzhľadom na narastajúce aktivity hľadáme nových sprostredkovateľov poistenia.

Sprostredkovateľ poistenia

Ponúkame :

- nových klientov do Vašej správy
- možnosť prevodu a garanciu kmeňa
- unikátny software pre profesionálnu prácu (www.insia.sk/yeti) online prístup k informáciám z trhu aj v mobile
- zmluvy so všetkými slovenskými i zahraničnými poisťovňami
- podporu a zázemie popredného poisťovacieho makléra
- zaujímavé provízie

Naša spoločnosť je na trhu od roku 1992. Služby poisťovacieho makléra poskytujeme právnickým osobám a občanom.

Pokiaľ Vás táto ponuka spolupráce s našou spoločnosťou zaujala, kontaktujte nás prosím.

INSIA a.s.
Tel.: 041 7645 898
Mobil: 0903 500 080
E-mail: info@insia.sk

www.uspesnymakler.sk

Hovoríme s riaditeľkou odboru regulácie a metodiky riadenia rizík Národnej banky Slovenska Mgr. Júliou Čillíkovou

Ako sa pozeráte na postavenie poisťovníctva na slovenskom finančnom trhu?

Poisťovníctvo tvorí dôležitú súčasť finančného sektora. Okrem nespochybniteľného významu pre ekonomiku je možné význam ilustrovať aj na číslach. Poisťovne k polroku 2009 sa podieľali na celkových aktívach finančného trhu 8,1 percenta, čo je 5,9 mld. eur. Ak si pozriete podrobnejšie štatistiky v našich analýzach finančného trhu, posilňovanie úlohy poisťného sektora je zrejmé a môže sa zvýšiť po rozbehnutí výplatnej fázy II. piliera dôchodkového systému. Obrovský pokrok zaznamenala aj ponuka produktov poisťovní. Ak porovnáme produkty poistenia ponúkané na začiatku 90. rokov a dnes, máme pred sebou širokú škálu produktov kryjúcich najrôznejšie riziká a množstvo produktov ponúkajúcich klientovi investičnú príležitosť. Podľa môjho názoru máme určité rezervy vo vysvetľovaní podstaty poisťného rizika a poisťných produktov širokej verejnosti. Verím, že projekt finančného vzdelávania by mohol v strednodobom horizonte túto situáciu zlepšiť.

Ktoré právne predpisy týkajúce sa poisťovníctva sa budú v najbližšom čase meniť?

Zásadnou zmenou, s ktorou treba rátať v horizonte asi dvoch rokov, bude úplne nový zákon o poisťovníctve v súvislosti s prijatím smernice Solvency II. Predpokladá sa, že smernica by mala byť publikovaná vo vestníku Európskej únie ku koncu tohto roka. Dátum transpozície smernice je 31. október 2012. V reálnom živote to znamená, že v priebehu roku 2010 budeme musieť začať pracovať na preberaní niekoľkých stoviek strán textu smernice do právneho textu, pripravíť nový zákon o poisťovníctve a naň nadväzujúce vykonávacie predpisy. Keď sa pozrieme na rozsah a obsah celého projektu Solvency II, je všetkým zainteresovaným jasné, že naozaj ide o ambiciózne a náročnú úlohu. Keďže máme na realizáciu naozaj pomerne krátky čas, je potrebná úzka spolupráca všetkých zainteresovaných strán. Národná banka Slovenska ako orgán dohľadu nad poisťovníctvom už iniciovala vznik pracovnej skupiny zloženej zo zástupcov MF SR ako tvorcov zákona, zástupcov Slovenskej asociácie poisťovní a samotnej NBS. Taktiež plánujeme osloviť auditorov, Slovenskú spoločnosť aktuárov. Chceme spolupracovať s Čechmi, ktorí už majú vytvorené obdobné pracovné skupiny k Solvency II. Cieľom je koordinovane využiť dostupné odborné kapacity všetkých zúčastnených strán, zabezpečiť priebežnú informovanosť zúčastnených strán a najmä úspešne transpono-

vať smernicu do našej legislatívy v stanovenom termíne. Čo sa týka súčasnej legislatívy, nevyučujem ani drobné zmeny v platnom zákone o poisťovníctve, ktoré by reagovali na prípadné nejasnosti v platnom texte a vylepšili znenie. Mohlo by napríklad ísť o úpravu textu týkajúcu sa povolenia na zaistovacie činnosť, prípade definície poisťovacích skupín a konsolidovaných celkov.

Aké opatrenia pripravuje NBS?

V najbližšom čase máme v pláne vydať päť opatrení. Opatrenie o systéme vnútornej kontroly, o činnosti a zodpovednosti útvaru vnútorného auditu poisťovne vznikalo pomerne dlho a bolo predmetom siahodlhých diskusií všetkých zúčastnených. Vzhľadom na splnomocňovacie ustanovenie nemohlo obsiahnuť problematiku tak, ako sme si to predstavovali. Máme však v úmysle vydať metodické usmernenie, ktoré by mohlo dať poisťovníam jasný názor ako regulátor chápe splnenie zákonnej povinnosti ohľadom interného auditu. Predpokladaná účinnosť tohto opatrenia je 15. január 2010.

Pripravované opatrenie o náležitostiach žiadosti o udelenie predchádzajúceho súhlasu má za cieľ podrobnejšie a jednoznačnejšie vymedziť náležitosti potrebné na udelenie predchádzajúceho súhlasu pri akvizíciách. Ide najmä o zapracovanie odporúčania výborov na úrovni Európskej únie. Podobné ustanovenia je možné v krátkom čase očakávať aj v sektore bankovníctva, a v sektore investičných služieb. Predpokladaná účinnosť je 15. januára 2010.

Zmena opatrenia o solventnosti a minimálnej výške garančného fondu je reakciou na zmenu indexu spotrebiteľských cien, ktoré boli publikované v oznámeniach Európskej komisie, a spresnením textu. Navrhovaná účinnosť je 31. decembra 2010. Opatrenie o spôsobe preukazovania splnenia podmienok na udelenie povolenia poisťovacej a zaistovacej činnosti bude len reakciou na prípadnú zmenu zákona v súvislosti so zaistením. Účinnosť závisí od potenciálnej zmeny zákona. Posledným opatrením, ale asi najhorúcejším, je opatrenie o vzore formulára o podmienkach uzavretia poisťnej zmluvy, s ktorým musí byť poisťník oboznámený pred uzavretím poisťnej zmluvy. Momentálne prebieha diskusia s poisťovníkmi, ako naplniť toto opatrenie.

Pri tvorbe Solvency II sa hovorilo aj o bankovej regulácii Basel II. Môžete tieto dve regulácie porovnať?

Pokiaľ by som mala hovoriť o spoločných charakteristikách oboch projektov, tak treba asi začať

tým, že hlavným cieľom oboch projektov je ochrana klienta a zvýšenie stability finančného sektora. Oba sú postavené na troch pilieroch, kvantitatívnom, kvalitatívnom a zverejňovaní. V oboch sa rieši systém vnútornej kontroly a riadenie rizík, tiež sa zameriavajú na rizikovo orientovaný dohľad. Náročnosť oboch projektov si vyžaduje vyššie požiadavky na databázu dát a softvér. Basel II sa zaoberá trhovým, kreditným a operačným rizikom, Solvency II okrem týchto rizík berie do úvahy ALM (riadenie aktív a záväzkov), poisťné riziko a vplyv diverzifikácie rizík a taktiež vo väčšej miere sa pristúpilo k oceňovaniu na báze „fair value“.

Ako hodnotíte prijatie smernice Solvency II? Čo považujete za jej prínos, prípadne v čom vidíte riziká?

Myšlienka dôsledného zavedenia sledovania, merania a riadenia rizík v poisťovni je neodškriepiteľne správna. Platné požiadavky na solventnosť minimálne, ak vôbec, odrážali riziká poisťovne. A metódy používané pri práci s rizikami v 21. storočí sú úplne odlišné. To, že Solvency I je prekonaná, bolo jasné. Otázkou zostáva, či projekt Solvency II spolu s požiadavkami, ktoré na subjekty kladie, bude realizovateľný pre všetky poisťovne. Na začiatku projektu Solvency II sa diskutovalo najmä o potrebe merania a riadenia rizík v sektore poisťovníctva. Za akýsi východiskový model sa považoval obdobný projekt v oblasti bankovníctva Basel II. Treba však otvorene povedať, že Solvency II ide najmä pri výpočte ďaleko nad rámec Basel II. Už tvorba technických rezerv a výpočet prostredníctvom štandardného modelu vyžaduje hlbokú znalosť matematicko-štatistických metód, množstvo dát a v skutočnosti aj nákladov na jeho tvorbu. Takéto požiadavky sa v bankovníctve kladú až na pokročilý model, a teda menšie inštitúcie majú možnosť „prebrať“ pomerne jednoduché riešenie bez vytvárania náročných vnútorných riešení. Je síce pravda, že vlastný model by mal realistickejšie zobrazovať konkrétne riziká v konkrétnej inštitúcii, ale náklady naň môžu byť v niektorých inštitúciách už neefektívne. Tento aspekt mal riešiť princíp proporcionality v tejto smernici, ale či to ozaj vyriešil, ukáže podľa môjho názoru až prax.

Aký dopad novej regulácie Solvency II predpokladáte na slovenský poisťný trh?

Toto je v tomto momente pomerne ťažká otázka a aj odpoveď je trochu hypotetická. V QIS 4 sa testoval dopad použitých metód na minimálnu (MCR) a skutočnú mieru solventnosti (SCR).

Mgr. Júlia Čilliková

Pre slovenské poisťovne bol výsledok pozitívny. Technické rezervy sa po precenení podľa technickej špecifikácie QIS 4 znížili, čím sa uvoľnil kapitál. A keďže nárast vlastných zdrojov bol vyšší než nárast kapitálových požiadaviek, finančná pozícia poisťovní by sa zlepšila. Čo sa týka výsledkov QIS 4 v Európe, dalo by sa zjednodušene povedať, že pre veľké skupiny by sa kapitál uvoľnil, pre menšie poisťovne špecializujúce na jedno poisťné odvetvie sa požiadavka mohla zvýšiť. Je však dôležité dodať, že v záverečnej fáze sa navrhuje zmena kalibrácie a tak dopady novej kalibrácie môžu byť teoreticky odlišné. Zároveň treba spomenúť skutočnosť, že v kvantifikáciách sa nehovorilo o ostatných nákladoch spojených so zavedením solventnosti. Treba si uvedomiť, že samotný výpočet technických rezerv, MCR a SCR je len jedným z pilierov projektu a koncový efekt bude potrebné vidieť v kontexte všetkých troch pilierov. Je určite užitočné priebežne sledovať vývoj jednak odporúčaní CEIOPS, jednak následné návrhy komisie. A čo je dôležité pripomenúť, že dopadová štúdia prebehla pred krízou.

Ako ovplyvnila kríza text regulácie Solvency II?

Podľa môjho názoru schválený text minimálne, ak vôbec. Ale navrhovaná zmena kalibrácie je pri štandardnom výpočte SCR určite podmienená skúsenosťami z krízy. Zmeny textu smernice v súvislosti s krízou by mali byť premietnuté až do návrhu smernice OMNIBUS II, ktorá sa ešte nezačala pripravovať. Smernice OMNIBUS I a OMNIBUS II majú byť výsledkom procesu naštartovaným de Larosièrovou správou, ktorá vznikla ako reakcia na krízu. Zaoberala sa príčinami, následkami a návrhmi riešenia, ako podobnej kríze v budúcnosti predísť.

Vráťme sa na Slovensko. Ako sa pozeráte na projekt ochrany spotrebiteľa, čo očakávate od nového zákona o sprostredkovaní?

V prvom rade si myslím, že kľúčovým dokumentom v poisťovníctve, slúžiacim na ochranu spotrebiteľa, by bol zákon o poisťnej zmluve. Zmienky o potrebe takejto právnej úpravy sa pravidelne objavujú už niekoľko rokov a väčšina okolitých krajín takúto legislatívu má. Z môjho hľadiska považujem novú úpravu poisťnej zmluvy za nevyhnutnú. Takouto legislatívou by sa vyriešilo množstvo otázok, ktoré prináša prax, a zvýšila by sa právna istota poisťovne i klienta. A čo sa týka nového zákona o sprostredkovaní, sektor poisťovní má z historického hľadiska najdlhšiu skúsenosť s reguláciou sprostredkovania. Dokonca existuje smernica Európskej únie o sprostredkovaní poistenia, ktorá rieši túto oblasť a bola transponovaná do platného zákona o sprostredkovaní. V auguste 2007 vláda schválila koncepciu ochrany spotrebiteľa v oblasti finančných služieb, zabezpečenia finančného vzdelávania a regulácie sprostredkovateľskej a poradenskej činnosti na finančnom trhu. Hoci sa vychádzalo zo smernicovej úpravy sprostredkovania v poisťovníctve a na prvý pohľad by sa teda mohlo nezasväteným zdať, že pre poisťný sektor sa nič nemení a zavádzajú sa len nové pravidlá pre ostatné doteraz neregulované sektory, poisťovne a sprostredkovatelia vedia, že odpoveď je zložitejšia. Tým, že sa nový zákon snaží systémovo pokryť aj ostatné segmenty finančného trhu a jednotlivých účastníkov procesu sprostredkovania kategorizuje a nazýva odlišne od platného zákona a inak, aj keď podobne, rieši licencovanie, vzdelávanie, skúšky, styk s klientom, vnútornú organizáciu a podobne, je potrebné, aby sme zabezpečili plynulý prechod na nový systém. Prirodzenou snahou Národnej banky Slovenska je pomôcť plynulému prechodu na nový systém a minimalizovať potenciálne problémy. Z tohto dôvodu sme po uverejnení zákona vytvorili súbor otázok a odpovedí. Otázky sme zozbierali od jednotlivých dotknutých subjektov. Zároveň sme pripravili manuál, ktorý pri prechode na novú legislatívu má slúžiť ako veľmi podrobný postup. Dúfam, že sa nám spoločnými silami podarí nabehnúť na novú legislatívu bez väčších problémov, mal by to byť náš spoločný záujem.

Čo povieť k formuláru k poisťnej zmluve?

Ak správne rozumiem pôvodnému zámeru, na ktorý bol formulár v zákone zavedený, je to akési zhutnenie informácií o produkte, ktoré klientovi majú pomôcť pri uzatváraní zmluvy. Obdobný formulár sa používa pri poskytovaní spotrebiteľských úverov. Na druhej strane je pravda, že aj na úrovni 3L3 výborov sa pomerne dlhodobo rieši problematika

poskytovania predzmluvných informácií (PRIPS). A to sa bavíme len o predzmluvných informáciách týkajúcich sa investičných produktov, a výsledok stále nie je na stole. Naša legislatíva očakáva formulár pre všetky produkty, a to je dosť ambiciózna úloha. Keďže takáto povinnosť v zákone zostala, tak sa s ňou budeme musieť nejakou prijateľnou formou vyrovnáť.

Na európskej úrovni rezonuje téma novej architektúry dohľadu. Ako sa na tejto diskusii podieľa Národná banka Slovenska?

Ako jednu z reakcií na krízu Európska komisia poverila expertnú skupinu pod vedením Jacquesa de Larosièra vypracovať správu, ktorá mala reagovať na krízu a nájsť vhodný model, ako by sa mal organizovať dohľad nad finančnými inštitúciami v Európe, ktorý by predchádzal krízam. Cieľom má byť posilnenie európskej spolupráce v oblasti finančnej stability a spolupráce medzi jednotlivými členskými štátmi. Na základe záverov správy sa navrhuje vytvorenie Európskeho výboru pre systémové riziká (ESRB), ktorý má monitorovať riziká vyplývajúce z makroekonomického vývoja a vydávať odporúčania a varovania v tejto oblasti. Ďalšími inštitúciami, ktoré sa majú vytvoriť na základe tejto správy, sú sektorové orgány dohľadu na európskej úrovni (ESAs). Čo sa týka ESRB, tam je naša pozícia pomerne jednoznačná. Myslíme si, že včasná identifikácia makroekonomických rizík je prínosom finančnej stability. O ESAs je diskusia medzi komisiou a jednotlivými členskými krajinami náročnejšia a jasne vidieť rozdiely medzi záujmami domovských a hostiteľských krajín. Národná banka Slovenska sa v úzkej spolupráci s Ministerstvom financií SR veľmi aktívne podieľa na tomto projekte. Reprezentujeme totiž viac-menej hostiteľskú krajinu a daný návrh sa môže závažne dotknúť právomocí dozorného orgánu. Prioritou pre nás je, aby sme mali primerané nástroje na výkon dohľadu. Nemôžeme pripustiť presun právomocí pri výkone dohľadu bez primeraného presunu zodpovednosti za znášanie nákladov za zlyhanie finančnej inštitúcie.

Ako hodnotíte spoluprácu so Slovenskou asociáciou poisťovní?

Je korektná. Prirodzene, že na niektoré otázky máme odlišný názor. Transparentnosť, spoluprácu a diskusiu považujem za hybné sily vzťahu medzi zákonodarcom, dohľadom a trhom.

(ip)
Snímky (ip)

Ochrana spotrebiteľa na finančnom trhu – stav v roku 2009

Môj príspevok na konferencii mal za cieľ nadviazať na to, čo odznelo na Fóre poisťovníctva v roku 2008 na tému ochrana spotrebiteľa na Slovensku s tým, že si pripomenieme, čo sa za uplynulý rok v tejto oblasti zmenilo.

Dá sa veľmi zjednodušene konštatovať, že dobrou správou je, že zmeny nastali a zlou správou je, že zmeny nie sú vždy iba pozitívne. Z hľadiska legislatívnej techniky treba povedať, že zmeny nastali najmä na základe zákona č. 186/2009 o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve, návrhu zákona na ochranu spotrebiteľa na finančnom trhu, ktorý je stále v legislatívnom procese, Koncepcie ochrany hospodárskych (ekonomických) záujmov spotrebiteľov schválenej uznesením vlády č.480/2009 a z nej vyplývajúce návrhy novely Občianskeho zákonníka, Občianskeho súdneho poriadku a Exekučného poriadku, ktoré sú tiež ešte v legislatívnom procese.

Stále platí, že slovenský trh je jedným z najmenších národných trhov, pokiaľ ide o kapacitu trhu a o počet poisťovní, ktoré na tomto trhu podnikajú, a teda môžeme považovať za poskytovateľov poisťovacích služieb. Podľa údajov NBS pôsobí na Slovensku 20 poisťovní, ktorým vydal povolenie na podnikanie slovenský orgán dohľadu (v minulom roku ich bolo 23), 13 pobočiek poisťovní z iného členského štátu (v roku 2008 ich bolo 12) a 423 poisťovní z iného členského štátu na základe práva slobodného poskytovania služieb (v roku 2008 ich bolo 389). Poisťovne s povolením na podnikanie vydaným slovenským orgánom dohľadu prijali v roku 2008 poistné takmer 63,5 mld. Sk oproti 57,7 mld. Sk, ktoré prijali v roku 2007.

Prijímateľov poisťovacích služieb slovenská legislatíva stále označuje v zásade dvoma pojmami, a to klient a spotrebiteľ. Pojem klient sa vyskytuje vo viacerých relevantných právnych predpisoch – v zákone o poisťovníctve, v zákone o dohľade. Avšak definuje ho iba zákon č. 340/2005 Z. z. o sprostredkovaní poistenia a zaistenia. Podľa tohto zákona je klientom poistník, poistený alebo osoba, ktorá má záujem o sprostredkovanie poistenia. Od 1. januára 2010 bude účinný nový zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve, ktorý definuje klienta ako osobu, ktorej je poskytované finančné sprostredkovanie alebo finančné poradenstvo. Naproti tomu Občiansky zákonník pojem klient vôbec nepoužíva, dokonca nepozná ani pojem poistník. Namiesto toho používa opisný spôsob určenia takejto osoby – „ten kto s poisťovňou uzatvára poistnú zmluvu“.

Spotrebiteľ je tiež pojem, ktorý používajú viaceré právne predpisy. Pritom ho každý z nich aj definuje, ale v definíciách sú rozdiely, ktorých zmysel možno ťažko obhájiť. Tak napr.:

– Občiansky zákonník hovorí, že spotrebiteľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy

JUDr. Jozefína Žáková

Príspevok
JUDr. Jozefíny Žákovéj,
generálnej riaditeľky
SLASPO

nekoná v rámci predmetu činnosti svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti;

– zákon o ochrane spotrebiteľa hovorí, že ide o fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá nakupuje výrobky alebo používa služby pre osobnú potrebu alebo pre potrebu príslušníkov svojej domácnosti;

– zákon o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku hovorí, že ide o fyzickú osobu, ktorej sa výlučne na osobnú spotrebu poskytujú finančné služby na základe zmluvy na diaľku, a ktorá pri jej uzatváraní a plnení nekoná v rámci svojho zamestnania, povolania alebo podnikania;

– návrh zákona o ochrane spotrebiteľa na finančnom trhu hovorí, že finančným sprostredkovateľom sa rozumie fyzická osoba, ktorej sa poskytuje finančná služba, a ktorá pri uzatváraní zmluvy o finančnej službe a plnení z nej nekoná v rámci svojho zamestnania alebo podnikateľskej činnosti, a ktorá využíva finančné služby pre osobnú potrebu alebo pre potrebu príslušníkov svojej domácnosti.

Ak tieto zložité definície preložíme do hovorovej reči, tak by sme mohli povedať, že podľa Občianskeho zákonníka je spotrebiteľom *osoba, ktorá nekoná ako podnikateľ*, podľa zákona o ochrane spotrebiteľa *fyzická alebo právnická osoba, ktorá nakupuje pre osobnú potrebu*, a podľa zákona o ochrane spotrebiteľa pri poskytovaní finančných služieb na diaľku je to *fyzická osoba, ktorá nakupuje pre osobnú spotrebu a mimo rámca toho, čo ju živí*. Pripravovaný zákon na ochranu spotrebiteľa na finančnom trhu chce definovať finančného sprostredkovateľa *ako toho, kto využíva finančné služby pre „neprofesionálny“ život seba a svojej rodiny*.

Ochrana spotrebiteľa je pojem, ktorý možno chápať v užšom zmysle slova tak, že ide o úzko vymedzenú oblasť práva, ktorú upravujú špeciálne predpisy na ochranu spotrebiteľa. Je však veľmi praktické chápať ochranu spotrebiteľa v širšom zmysle. To nám umožní brať do úvahy celý rad predpisov, ktoré keby na seba nadväzovali, zabezpečili by spotrebiteľovi taký komfort ochrany, k akému nás zaväzuje nielen programové vyhlásenie slovenskej vlády, ale aj smernice EÚ. Podľa nášho názoru ide najmä o tieto predpisy:

1/ zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom (ďalej iba zákon o dohľade)

2/ zákon č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve (ďalej iba zákon o poisťovníctve);

3/ Občiansky zákonník, zák. č. 40/1964 Zb. (ďalej iba Občiansky zákonník);

4/ zákon č. 250/2007 Z. z. na ochranu spotrebiteľa (ďalej iba zákon na ochranu spotrebiteľa);

5/ zákon č. 266/2005 Z. z. na ochranu spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku (ďalej iba zákon na ochranu spotrebiteľa pri FS na diaľku);

6/ zák. č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve (ďalej iba zákon o sprostredkovaní);

7/ pripravovaný zákon o ochrane spotrebiteľa vo finančných službách;

8/ uznesenie vlády SR č. 480/2009 Konceptia ochrany hospodárskych (ekonomických) záujmov spotrebiteľov.

Ad 1

Zákon o dohlade hovorí, že cieľom dohľadu nad finančným trhom je prispievať k stabilite finančného trhu ako celku, ako aj k bezpečnému a zdravému fungovaniu finančného trhu v záujme udržiavania jeho dôveryhodnosti, ochrany klientov a rešpektovania pravidiel hospodárskej súťaže. Podčiarknuť treba v tejto súvislosti najmä *ochranu klientov* a uvedomiť si, že pojem klient je širším pojmom ako pojem spotrebiteľ (t. j. spotrebiteľ je podmnožinou klienta). Dohľad teda nie je samoučelnou ochranou zdravia finančného trhu, jeho cieľom je prostredníctvom zdravého finančného trhu ochrániť prijímateľov finančných služieb pred nebezpečenstvami vyplývajúcimi z rizík, ktoré sa na finančnom trhu reálne vyskytujú.

Okrem toho, že Národná banka Slovenska je povinná vykonávať vlastný dohľad nad

- dodržiavaním ustanovení zákona o poisťovníctve a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov,
- dodržiavaním podmienok určených v povoleniach vydaných podľa zákona o poisťovníctve.

Má povinnosť vykonávať aj činnosti a oprávnenia v oblasti finančného trhu podľa osobitných zákonov, t. j. aj podľa zákona o ochrane spotrebiteľa pri FS na diaľku, kde má exaktné postavenie dohľadu a štátnej kontroly nad ochranou spotrebiteľa.

Podľa zákona o dohlade však predmetom dohľadu nie je prerokovanie a rozhodovanie sporov zo zmluvných vzťahov medzi dohliadanými subjektmi a ich klientmi. Na ich prerokovanie a rozhodovanie sú príslušné súdy alebo iné orgány podľa osobitných predpisov. Možno je dobré pripomenúť, že prakticky to isté, ale inými slovami rieši aj zákon o poisťovníctve. Ten hovorí, že predmetom dohľadu nie je prerokovanie a *rozhodovanie* sporov zo zmluvných vzťahov poisťovní a ich klientov, na ktorých prerokovanie a rozhodovanie sú príslušné súdy alebo iné orgány podľa osobitných predpisov. Zmysel takéhoto zdvojenia negatívneho vymedzenia predmetu dohľadu však nie je jasný.

Ad 2

Zákon o poisťovníctve tiež svojím spôsobom ochraňuje klienta, a teda aj spotrebiteľa tým, že priamo ukladá poisťovníkam správať sa v podnikaní podľa istého modelu. Ten z hľadiska ochrany klienta obsahuje najmä tieto povinnosti:

- 1/ vykonávať svoju činnosť spôsobom, ktorý zohľadňuje a minimalizuje riziká vplyvajúce z jej činnosti;
- 2/ vykonávať svoju činnosť s odbornou starostlivosťou v záujme svojich klientov;
- 3/ poskytnúť klientovi jasne a zrozumiteľne dôležité informácie súvisiace s uzavretím poisťovnej zmluvy a upozorniť ho na dôležité skutočnosti a riziká súvisiace s uzavretím poisťovnej zmluvy;

4/ pri propagácii svojej činnosti nepoužívať nepravdivé alebo zavádzajúce informácie;

5/ nezamlčovať dôležité skutočnosti a neponúkať výhody, ktorých spoľahlivosť nemôžu zaručiť.

Okrem toho musia poisťovne na žiadosť klienta alebo NBS hodnoverne preukázať vynaloženie odbornej starostlivosti. Vynaložením odbornej starostlivosti sa rozumie najmä ak poisťovňa

- dokumentuje spôsob vykonávania svojej činnosti v prospech klientov,
- kontroluje objektívnosť evidovaných údajov a predchádza riziku vlastných finančných strát,
- uskutočňuje analýzu ekonomickej výhodnosti vykonávania svojej činnosti z dostupných informácií.

Zákon o poisťovníctve ukladá poisťovníkam aj veľmi exaktné povinnosti pri riešení sťažností klientov. Poisťovne musia prijať sťažnosť na správnosť a kvalitu svojich služieb v každej svojej príslušnej organizačnej zložke a musia zabezpečiť preberanie sťažností počas celej prevádzky. Sťažnosti musia primeraným spôsobom a rýchlo vybaviť a viesť záznamy o sťažnostiach a opatreniach na ich riešenie. Raz ročne musí o tom poisťovňa predložiť správu NBS.

Ad 3

Občiansky zákonník je základným predpisom súkromného práva aj v oblasti poisťovníctva, pretože upravuje poisťnú zmluvu ako špeciálny zmluvný typ. Napriek tomu, že ide o právny predpis prijatý pred vyše štyridsiatimi rokmi, ktorý je veľmi hrubo poplatný svojej dobe, obsahuje rad ustanovení o ochrane poistníka, resp. klienta v poisťnom vzťahu, ktoré boli relatívne nedávno prevzaté z európskych direktív. Tie však nie vždy zapadajú do kontextu. Ide predovšetkým o informačné povinnosti, ktoré treba poskytnúť klientovi

- pred uzavretím poisťovnej zmluvy,
- počas trvania poisťovnej zmluvy,
- špeciálne informácie pri poistení osôb.

Pred uzavretím každej poisťovnej zmluvy s klientom je poisťovňa povinná poskytnúť údaje o obchodnom meno poistiteľa a jeho právnej forme, názov štátu sídla a pobočky, sídlo poisťovateľa a adresu umiestnenia pobočky. Pri poistení osôb sú navyše povinné informácie o obsahu všetkých poisťných plnení, dobe trvania poisťovnej zmluvy, spôsobe zániku poisťovnej zmluvy, spôsobe platenia poisťného a jeho splatnosti, spôsobe výpočtu a rozdelenia bonusov, ak sú súčasťou poisťovnej zmluvy, spôsobe stanovenia odkupnej hodnoty, výške poisťného na každé plnenie (*tu ide o zjavnú chybu zákonodarcu, zrejme tu mala byť výška poisťného na každé riziko*). Pri investičnom poistení aj určenie investičných podielov a označenie druhu príslušných aktív, podmienky odstúpenia od zmluvy, všeobecné informácie o daňových povinnostiach súvisiacich s poisťnou zmluvou a informácie o zmluvnom práve platnom alebo navrhovanom pre danú zmluvu. V rámci týchto dodatočných informácií pre poistenie osôb sa musí klientovi oznámiť aj spôsob riešenia sťažností.

Počas trvania poistnej zmluvy musí poisťovateľ oznamovať klientovi zmeny na strane poisťovne pokiaľ ide o obchodné meno, právnu formu, sídlo a adresu pobočky. To možno považovať za veľmi prirodzené požiadavky. Zvláštne však je, že tento zákon označuje ako zmenu údajov, ktoré treba klientovi jednostranne oznámiť, aj tie skutočnosti, ktoré sa musia dohodnúť ešte pred uzavretím zmluvy a ktoré sa aj uvádzajú medzi informačnými povinnosťami v predchádzajúcom odseku. Z hľadiska ich významu pre poistnú zmluvu by sme mohli väčšinu z nich považovať za podstatné náležitosti zmluvy, ktoré v žiadnom prípade nemožno zmeniť jednostranne. Preto vyslovujeme, ako už mnohokrát predtým, údiv nad takýmto legislatívnym riešením informačných povinností poisťovateľa, ktoré vyplývajú z príslušných direktív EÚ.

Občiansky zákonník obsahuje aj právnu úpravu spotrebiteľských zmlúv, medzi ktoré patrí aj poistná zmluva. Spotrebiteľskou zmluvou podľa tohto zákona je **každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom**. Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Takéto ustanovenia zákon nazýva neprijateľnými podmienkami a vypočítava ich v § 53. V závere konštatuje, že neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

V polovici roka 2009 sa objavil návrh novely Občianskeho zákonníka z dielne Ministerstva spravodlivosti SR. Podľa dôvodovej správy má zabezpečiť „v záujme spotrebiteľov a konkurentov existenciu adekvátnych a účinných prostriedkov na prevenciu neustáleho používania nečestných podmienok v zmluvách, ktoré predávajúci alebo dodávateľia uzatvárajú so spotrebiteľmi“. Na splnenie tohto cieľa sa okrem iného navrhuje vložiť do OZ nový paragraf 53a). V ňom sa rieši ochrana spotrebiteľa pri používaní tzv. formulárových zmlúv, t. j. zmlúv, ktoré sa uzatvárajú vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje. Nové ustanovenie dáva dodávateľovi povinnosť zdržať sa používania takej zmluvnej podmienky, ktorú súd určil za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. SLASPO vyjadrilo v medzirezortnom pripomienkovom konaní hlboké znepokojenie nad takýmto spôsobom riešenia ochrany spotrebiteľa. Tomuto návrhu sme vyčítali najmä

- zavádzanie súdnych precedensov do slovenského právneho poriadku;
- retroaktivitu, pretože povinnosť zdržať sa má týkať všetkých zmlúv, nielen tých, ktoré sa budú uzatvárať po právoplatnosti súdneho rozhodnutia;
- nejasnosť, pretože nie je jasné, čo znamená pojem „zdržať sa používania“;
- zmätočnosť, pretože nie je vymedzený vzťah medzi viacerými súdnymi rozhodnutiami v rovnakej veci a s nerovnakým výsledkom.

Ad 4

Zákon o ochrane spotrebiteľa č. 250/2007 Z. z. je relatívne veľmi čerstvý zákon. Bol prijatý v roku 2007 a už o rok bol rozsiahlo novelizovaný. Gestorom zákona je ministerstvo hospodárstva a vzhľadom na rozdelenie pôsobnosti jednotlivých ministerstiev v kompetenčnom zákone (zák. č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy) by malo byť jasné, že tento zákon sa nevzťahuje na poskytovanie finančných služieb. Kompetenčný zákon totiž rozdeľuje pôsobnosť v ochrane spotrebiteľa až na tri ministerstvá:

- 1/ Ministerstvo hospodárstva SR – ochrana spotrebiteľa s výnimkou finančného trhu,
- 2/ Ministerstvo financií SR – finančný trh vrátane ochrany spotrebiteľa pri poskytovaní finančných služieb,
- 3/ Ministerstvo spravodlivosti SR – právna úprava v oblasti občianskeho práva.

Ak teda zákon pripravený na ministerstve hospodárstva upravuje okrem iného práva spotrebiteľov a povinnosti dodávateľov, pôsobnosť orgánov štátnej správy v oblasti ochrany spotrebiteľa a postavenie „združení“ – právnických osôb založených alebo zriadených na ochranu spotrebiteľa, malo by ísť o všeobecnú ochranu spotrebiteľa s výnimkou spotrebiteľa na finančnom trhu. Zdalo by sa, že zákonodarca sa aj pokúsil vyjadriť obmedzenosť svojej pôsobnosti. Podľa §1 ods. 2) sa totiž zákon vzťahuje aj na poskytovanie služieb, ak k plneniu dochádza na území SR. Pritom sa tu službou rozumie akákoľvek činnosť alebo výkon, ktorý sa ponúka spotrebiteľovi odplatne alebo bezodplatne s výnimkou činností upravených osobitnými predpismi (t. j. živ. zák., zák. o patentových zástupcoch, zák. o znalcoch a tlmočníkoch atď.), nad ktorými vykonávajú dozor profesijné komory alebo iné orgány štátnej správy, ako sú uvedené v § 19. Je fakt, že z takto koncipovanej výnimky sa nedá priamo odvodiť, že zákonodarca mal úmysel riešiť ochranu spotrebiteľa na finančnom trhu v inom zákone, ale z toho, ako ustanovil v § 19 orgány verejnej správy vo veci ochrany spotrebiteľa (Ministerstvo hospodárstva SR, príslušné orgány podľa osobitných predpisov – t. j. Slovenská obchodná inšpekcia, orgány dozoru a obce), sa dá jednoznačne odvodiť, že nemal úmysel vykonávať „verejnú správu“ v oblasti finančných služieb, lebo s ohľadom na vyššie citovaný kompetenčný zákon ani takúto ambíciu nemohol mať.

Týmto zákonom sú zakázané nekalé obchodné praktiky. Za nekalú obchodnú praktiku sa považuje, ak táto je v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti a podstatne narušuje alebo môže narušovať ekonomické správanie priemerného spotrebiteľa. Zákon ďalej definuje klamlivé konanie a klamlivé opomenutie a tiež agresívne obchodné praktiky. V prílohe č.1 k tomuto zákonu sa potom uvádza taxatívny výpočet obchodných praktík, ktoré sa považujú v každom prípade za nekalé. V tomto zozname sa nachádza jediná klamlivá praktika, ktorá sa výslovne vzťahuje na poisťovníctvo, a to je „*žiadanie od spotrebiteľa, ktorý si chce uplatniť nárok z poistnej zmluvy, aby predložil dokumenty, ktoré nie je možné rozumne považovať za relevantné*“

pri určeni platnosti nároku, alebo systematicky neodpovedať na naliehavú korešpondenciu s cieľom odradiť spotrebiteľa od výkonu jeho zmluvných práv“.

Zákonom č. 397/2008 Z. z. bol novelizovaný zákon o ochrane spotrebiteľa. Zriadil **Komisiu na posudzovanie podmienok v spotrebiteľských zmluvách**. Tá má podľa zákona právo vyžadovať od predávajúceho všeobecné zmluvné podmienky, ktoré bude posudzovať. Pri zistení porušenia zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu má právo obrátiť sa na združenie s podnetom na uplatnenie práv na príslušnom štátnom orgáne. V roku 2008 sme si kládli otázky či táto Komisia

- posudzuje aj všeobecné zmluvné podmienky v oblasti finančných služieb,
- aký by mala mať vzťah k finančnému ombudsmanovi, ktorý sa má zriadiť.
- Aké je právne postavenie združenia na ochranu spotrebiteľa?

Dnes už vieme, že Komisia

- posudzuje aj obchodné podmienky vo finančnom sektore,
- že MS SR pripravuje novelu vyhlášky č. 406/2008 Z. z., ktorou má spresniť (posilniť) pozície Komisie vo vzťahu k pripravovaným zmenám v OZ (navrhovaný § 53a),
- že sa pripravuje aj posilnenie kompetencií tejto Komisie – úloha vyplýva z uznesenia vlády č. 480/2009 o ochrane spotrebiteľa.

Zákon o ochrane spotrebiteľa stanovuje aj to, že osoba na súde úspešná má právo na primerané **finančné zadostučinenie, ak porušenie práva je spôsobilé privodiť ujmu spotrebiteľovi**. Toto ustanovenie považujeme za veľmi neštandardné, pretože sa tu požívajú pojmy, ktoré nie sú v našom právnom poriadku definované, a preto sú svojou povahou veľmi neurčité. Takto vágne nastavené pravidlá odškodnenia treba odmietnuť, pretože najmä na finančnom trhu môžu byť zdrojom rizika, ktoré sa nedá dostatočne ohodnotiť. V krajnom prípade by nekalifikované nakladanie s takýmito neurčitými požiadavkami na „finančné zadostučinenie“ mohlo spôsobiť problémy s krytím takéhoto rizika. Minulý rok sme vyslovili presvedčenie, že takémuto neurčitému hodnoteniu obchodných podmienok a možnosti požadovať bezbrehé „finančné zadostučinenie“ sa zamedzí v špeciálnom zákone o ochrane spotrebiteľa vo finančných službách, ktorý počas roka 2009 pripravovalo MF SR. Napriek tomu, že tento zákon je ešte stále v legislatívnom procese, už dnes vieme, že tento problém riešiť nebude.

Ad 5

Zákon o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku (ďalej iba zákon na ochranu spotrebiteľa pri FS na diaľku) obsahuje ďalšie informačné povinnosti dodávateľa finančných služieb voči spotrebiteľovi. Tieto povinnosti môžeme rozdeliť na tie, ktoré sa týkajú informácií o dodávateľovi (7 údajov), o vlastnej finančnej službe (7 údajov), o zmluve na diaľku (7 údajov) a na informáciu o existencii garančných fondov, ak sú

zriadené. Aj tento zákon narába s pojmom neprijateľné podmienky v zmluve, ale v inom význame, ako sme o tom hovorili vyššie. Upravuje sa tu aj špeciálne právo na odstúpenie od zmluvy.

Zaujímavé pre diskusiu o pôsobnosti jednotlivých zákonov, ktoré riešia ochranu spotrebiteľa na finančnom trhu a príslušnosti jednotlivých „kontrolných“ orgánov, je konštatovanie, že gestorom tohto zákona je MF SR a že v odkaze k § 9 tohto zákona sa uvádza, že dohľad a štátnu kontrolu v tejto oblasti vykonáva NBS.

Ad 6

Zákon o finančnom sprostredkovaní priniesol jednotnú právnu úpravu sprostredkovania pre celý finančný trh s použitím smerníc IMD a MiFID. Klientovi (spotrebiteľovi) by mal priniesť komfort v tom, že by mal už z názvu sprostredkovateľa vedieť, s kým rokuje. Zákon zavádza novú kategorizáciu sprostredkovateľov, ktorými sú iba finanční agenti. Doterajší makléri sa po novom budú nazývať finanční poradcovia a fakticky sa už nepovažujú za sprostredkovateľov. Finanční agenti môžu požiadať o povolenie na podnikanie ako samostatní finanční agenti alebo sa nechajú zaregistrovať cez finančnú inštitúciu (navrhovateľa) ako viazaní finanční agenti (VFA), alebo cez samostatného finančného agenta ako podriadení finanční agenti (PFA). Finančný poradca koná na základe zmluvy s klientom a musí požiadať o povolenie samostatne. Všetci finanční sprostredkovatelia a finanční poradcovia musia byť registrovaní v registri NBS, ktorý je verejne prístupný všetkým spotrebiteľom.

Novinkou sú rozsiahle informačné povinnosti sprostredkovateľov voči klientom, povinnosť posudzovať klienta z hľadiska jeho požiadaviek, potrieb a tiež jeho skúseností a znalostí. Okrem toho bude sprostredkovateľ a poradca musieť viesť záznamy o vykonávaní svojej činnosti a zabezpečiť vybavovanie sťažností. Významnou zmenou je fakt, že NBS zveruje časť svojich dohľadacích kompetencií voči VFA a PFA na „navrhovateľov“. Ide najmä o tie právomoci, ktoré súvisia s dohliadaním nad činnosťami súvisiacimi s ochranou spotrebiteľa.

Novinkou, ktorá súvisí s ochranou spotrebiteľa, je aj povinnosť sprostredkovateľa zverejniť na požiadanie klienta výšku provízie v neživotnom poistení a v životnom poistení priemernú výšku nákladov na finančné sprostredkovanie pri jednotlivých odvetviach životného poistenia. Zákon nadobudne účinnosť 1. 1. 2010, v tejto chvíli sa horúčkovo pripravujú vykonávacie predpisy, ale aj pomerne rozsiahla novelizácia zákona. Tak ako v pripomienkovom konaní, aj teraz vyslovujeme poľutovanie nad tým, že text zákona nebol pripravený dôslednejšie a že sa s takouto právnou úpravou nepočkalo na pripravovanú legislatívu EÚ, ktorá by mala nasledovať po vyhodnotení úrovne implementácie smernice o sprostredkovaní a po dôkladnom uvážení vzťahu medzi smernicami MiFID a IMD.

Ad 7

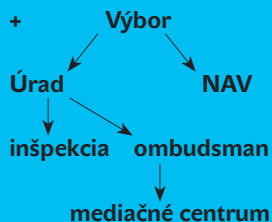
Návrh zákon o ochrane spotrebiteľa vo finančných službách pripravovalo MF SR v priebehu roku 2009 s ambíciou exaktne vyriešiť všetky otvorené otázky súvisiace s ochranou spotrebiteľa na finančnom trhu.

Inštitúcie na ochranu spotrebiteľa

Ministerstvo hospodárstva

Slovenská obchodná inšpekcia – SOI

Ministerstvo financií

Ministerstvo spravodlivosti

**Súdy
Komisia**

Návrh zákona je ešte stále v legislatívnom procese, ale už dnes je jasné, že predmetom úpravy je

- upraviť práva spotrebiteľov na finančnom trhu,
- ustanoviť povinnosti finančných inštitúcií,
- zabezpečiť inštitucionálny systém ochrany práv.

Z nášho hľadiska je tak trochu škoda, že pri tvorbe návrhu zákona MF SR nepočkalo na definitívne znenie pripravovanej smernice EÚ o ochrane spotrebiteľa (návrh zverejnený v októbri 2008). Návrh smernice je zaujímavý tým, že má ambíciu vyčerpávajúco riešiť všeobecné spotrebiteľské práva. Na finančné služby sa má vzťahovať iba v obmedzených prípadoch, pretože podľa návrhu smernice sa finančné služby významne odlišujú od iných služieb. Návrh zákona z dielne MF SR poňal ochranu spotrebiteľa veľmi široko, pokiaľ ide o množstvo inštitúcií, ktoré sa budú touto tematikou zaoberať, ale veľmi úzko, pokiaľ ide o „špeciálnosť“ právnej úpravy. Nenaplnil sa predpoklad z vládou stanoveného Vecného zámeru, ktorý predpokladal „zmiernenie informačnej a profesionálnej asymetrie na finančnom trhu“. Naopak, navrhovaný zákon podporuje ešte väčšiu roztrieštenosť a nejasnosť legislatívy. Finančný sektor a jeho spotrebiteľia tak budú musieť pri uplatňovaní svojich práv a povinností brať do úvahy ďalší zákon.

Samostatnou otázkou sú navrhované inštitúcie na ochranu spotrebiteľa, ktoré majú zložitú štruktúru a krkolomné vzájomné vzťahy. Vrcholným koordinácnym a kontrolným orgánom ochrany spotrebiteľa má byť Výbor na ochranu spotrebiteľa, jemu podriadenými inštitúciami majú byť Úrad na ochranu spotrebiteľa a Národná akadémia vzdelávania. Najkontroverzejším z nášho hľadiska sa javí Úrad, ktorý by mal mať relatívne veľmi širokú pôsobnosť (preskúmvanie podnetov, mimosúdne riešenie sporov, vydávanie stanovísk, inšpekčná činnosť a ďalšie činnosti). Veľmi neštandardný je návrh zákona aj v tom, ako nastavil organizáciu úradu. Mal by tam patriť ombudsman. Mal by riadiť tú časť Úradu, ktorá sa bude zaoberať podnetmi spotrebiteľov, mal by aj vydávať stanoviská k týmto podnetom. Okrem toho by mal riadiť aj mediačné centrum. Mal by

Vysvetlivky

- NBS:** Národná banka Slovenska
- Komisia:** Komisia na posudzovanie podmienok v spotrebiteľských zmluvách (vyhl.č. 406/2008 Z. z.)
- Výbor:** Výbor na ochranu finančného spotrebiteľa (návrh zák. o ochrane spotrebiteľa na fin. trhu)
- Úrad:** Úrad na ochranu fin. sprostredkovateľa (návrh zák. o ochrane spotrebiteľa na fin. trhu)
- NAV:** Národná akadémia finančného vzdelávania (návrh zák. o ochrane spotrebiteľa na fin. trhu)
- Ombudsman:** (návrh zák. o ochrane spotrebiteľa na fin. trhu)
- Mediačné centrum:** (návrh zák. o ochrane spotrebiteľa na fin. trhu)
- FI:** finančná inštitúcia (zákon o sprostredkovaní)
- FA:** finančný agent (zákon o sprostredkovaní)
- FP:** finančný poradca (zákon o sprostredkovaní)
- VFA:** viazaný finančný agent (zákon o sprostredkovaní)
- PFA:** podriadený finančný agent (zákon o sprostredkovaní)

ho financovať trh. Na druhej strane vrchný finančný inšpektor by mal riadiť tú časť úradu, ktorá sa bude zaoberať inšpekčnými činnosťami. Mal by mať moc v mene štátu ukladať sankcie a štát by ho mal financovať (obdoba Slovenskej obchodnej inšpekcie). Raritou tejto organizácie je, že pod jedným riadením (Výboru) tak budú dve úplne odlišné inštitúcie z hľadiska poslania aj financovania.

Ad 8

Koncepcia ochrany hospodárskych (ekonomických) záujmov spotrebiteľov (Uznesenie vlády č. 480/2009)

z júla 2009, ktorú predložil minister hospodárstva, významne ovplyvnila aj dianie na finančnom trhu. Vláda totiž na základe nej uložila ministrom spravodlivosti a ministrom hospodárstva pripraviť, resp. novelizovať rad právnych predpisov s cieľom zvýšiť ochranu spotrebiteľa. Vzhľadom na to, že „spotrebiteľ“ je všeobecným pojmom a zahŕňa aj „finančného spotrebiteľa“, všetky predpokladané legislatívne aktivity sa dotýkajú aj finančného trhu. Poistovacieho sektora sa dotýkajú najmä tieto legislatívne aktivity:

- vytvorenie databázy súdnych rozhodnutí,
- novelizovanie exekučného poriadku s cieľom posilniť princíp ochrany povinného spotrebiteľa v exekučnom procese,
- rozšírenie kompetencií Komisie na posudzovanie neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách,
- novelizovanie Občianskeho súdneho poriadku – dosiahnutie právnej úpravy o záväznosti súdneho rozhodnutia týkajúceho sa neplatnosti formulárovej zmluvy pre všetkých spotrebiteľov,
- zavedenie kolektívnych mechanizmov odškodnenia.

Na základe týchto úloh sa už rozbehli práce na novelizovaní OZ (ako som už spomínala vyššie, najmä § 53a), ale do medzirezortného pripomienkového konania sa dala aj novela exekučného poriadku, ktorá má zrušiť právo voľného výberu exekútora a zaviesť elektronické pridelenie exekúcií. SLASPO vyslovilo s týmto návrhom nesúhlas.

***

Ak budú prijaté všetky spomínané návrhy zákonov, tak na Slovensku vznikne pomerne komplikovaná sústava predpisov a inštitúcií na ochranu spotrebiteľa, v ktorej sa bude, podľa nášho názoru, spotrebiteľ ťažko orientovať. Pre finančné inštitúcie to bude znamenať vysoké finančné zaťaženie na financovanie mnohých „dohľadových“ inštitúcií s nízkou efektívnosťou a možnosťami kompetenčných konfliktov medzi nimi a vysokým rizikom udeľovania duplicitných sankcií za tie isté pochybenia. Fakt, že stále nie je prijatá moderná úprava poisťovnej zmluvy, bude výrazne podporovať rôzne interpretácie povinností poisťovní voči klientom (spotrebiteľom) zo strany súdov, Komisie, Ombudsmana, Inšpekcie a orgánu dohľadu.

Spotrebiteľské právo je o dobrých mravoch

Z vystúpenia JUDr. Petra Straku z Ministerstva spravodlivosti SR

Je legislatívnej ochrany spotrebiteľa priveľa? Keď porovnáваме našu právnu úpravu s právnymi úpravami v západných krajinách, tak sa zdá, že ešte máme čo robiť. Európskej komisii nestačí naša judikatúra, naša právna úprava a žiada ďalšiu transpozíciu. Ide už o druhé formálne oznámenie Európskej komisie. Judikatúra je založená na myšlienke, že spotrebiteľ je vo vzťahu k predávajúcemu alebo dodávateľovi v slabšej pozícii, pokiaľ ide o jeho schopnosť vyjednávať a úroveň jeho znalostí. To môže viesť k tomu, že spotrebiteľ súhlasí s podmienkami vopred pripravenými predávajúcim alebo dodávateľom bez toho, aby mohol ovplyvniť obsah podmienok. Tým je opodstatnený režim osobitnej ochrany zavedený smernicou.

Je tiež potrebné objasniť, že cieľom je poskytnúť pokyny a usmerniť vnútroštátnych sudcov alebo príslušné vnútroštátne orgány, akým spôsobom by mali vykonávať svoje diskrečné právomoci v prípade rozhodovania o tom, či sú zmluvné podmienky nekalé. Záver Komisie je, že Slovenská republika náležite netransponovala článok 4 odsek 1 smernice č. 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

Dobré mravy

Podľa právneho poriadku Slovenskej republiky nie je zastupovanie advokátom v občianskom súdnom konaní povinné. Podľa paragrafu 153 odsek 3 Občianskeho súdneho poriadku súd ex offio označí aj bez návrhu zmluvnú podmienku za neprijateľnú. Spotrebiteľské právo je o dobrých mravoch, je to o pretavení princípu dobrých mravov. Je to oblasť, ktorá sa týka každého z nás. Na intenzívnejšie upozornenie na neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách bola kreovaná Komisia na posudzovanie podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Na internetovej stránke je možné monitorovať jej činnosť. Má dobré výsledky. Dodávateľské spoločnosti menia zmluvné podmienky tak, že vypúšťajú nepríjemné podmienky zo spotrebiteľských zmlúv.

Zmena poistných podmienok

Ide o jednu poisťovňu. Najprv dostali spotrebiteľia – poisťenci jednej poisťovne – listy, kde sa im ponúka bonus, keď budú súhlasiť s novými poistnými podmienkami. Ktorí nepristúpili, dostali ďalšie ponuky na mobil bezodplatne. Zasa tam bola klauzula, že klient pristupuje na nové poistné podmienky. Je nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ nepoukáže na nekalosť podmienok. Spotrebiteľ nie vždy dobre rozumie zmluvným podmienkam a čelí dobre vybavenému právnenému zastúpeniu dodávateľa. Podmienky nie sú vyvážené a štát sa musí postarať o to, aby nemorálne podmienky spotrebiteľov nezaväzovali.

Krajský súd v Trenčíne uzavrel predbežné konanie s tým, že poisťovňa v nových poistných podmienkach nesmie používať podmienku o novom administratív-

nom poplatku. Rozhodca nedbá na to, že prebieha súd pred všeobecným súdom, a doslova chrlí rozhodcovské rozsudky v neprospech spotrebiteľov. Ustanovenie § 45 zákona o rozhodcovskom konaní umožňuje zastaviť exekúciu, ak sa vymáha plnenie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi.

Exekučný poriadok

Nechceme exekútorov, ktorí sú označovaní za „mojich“, „našich“. Exekútor je zložka súdneho procesu. Je neudržateľné, aby sa dojednávali obchodnoprávne kontrakty s exekútormi. Podľa návrhu zákona exekútora vygeneruje počítač z exekútorov v obvode príslušného krajského súdu. Nie veľmi sa to páči aj vašej asociácii. Uvedomujem si, že je jednoduchšie spolupracovať s dohodnutými exekútormi. V jednom prípade sa neuplatnil princíp primeranosti, princíp ochrany povinného. V inom prípade exekútor spolupracuje s povinným. Dohodnutý exekútor ťažšie upozorní na neprijateľnú podmienku dojednávajú dodávateľom, ktorý si ho vybral. Je neprijateľné, aby zložky súdneho procesu dojednávali obchodnoprávne kontrakty s jedným účastníkom súdneho konania. Potrebujeme do procesu exekúcie ingerovať intenzívnejšie súd.

Novela Občianskeho zákonníka

V praxi možno vysledovať, že súd právoplatne rozhodne, že plnenie pochádza z nemorálnej, nečestnej podmienky, a dodávateľ neuplatní ani dovolanie, aby nevznikol judikát, pritom naďalej uplatňuje podobné nároky z nemorálnej podmienky. Nič iné v návrhu zákona nechceme, len aby už ďalej nemorálnu podmienku nepoužíval. Akceptovali sme výhrady asociácie, ustúpili sme od toho, aby sa právna úprava týkala odstraňovania protiprávneho stavu v už uzavretých zmluvách. Chceme, aby dodávateľia nepoužívali nemorálne podmienky do budúcnosti, aby sa v tom nepokračovalo, keď súd už raz rozhodol. Dnes sudca označí 91,25-percentný úrok za nemorálny a žaloby pokračujú ďalej. Pritom nie každý spotrebiteľ dá odpor. Celá filozofia návrhu je, aby sa v používaní neprijateľnej podmienky nepokračovalo. Opatrenia budú také, že bude upozornenie a potom odobratie živnosti. Umožňuje sa ísť za každých okolností až po dovolací súd. Umožnili sme obhájiť si podmienky až pred najvyšším súdom. Musíme niečo urobiť proti sústavnému používaniu nečestných zmluvných podmienok, teda to, čo od nás chce EK vo svojom oznámení – zabrániť sústavnému používaniu neprijateľných podmienok. Ministerstvo predložilo návrh zákona. Kompetencie nikomu neberieme, ani ďalšie nezavádzame. Zavádzame výslovne len morálnu povinnosť dodávateľa nepokračovať v nečestnosti.

Poistný kódex

Poukazuje sa na potrebu zjednotenia záväzkového práva. Niekoľko rokov sa pracuje na kódexe súkromného práva. Máme snahu zjednotiť súkromné právo. Obchodný zákonník by upravoval predovšetkým statusové veci obchodných spoločností. Pokiaľ ide o poistný kódex, nie je to ľahká agenda. Ideme sa nad tým vážne zamyslieť, porovnať s nemeckým zákonom o poistnej zmluve a možno sa to pretaví do konkrétnych krokov.

Snímka (ip)

JUDr. Peter Straka

Z vystúpenia Mgr. Romana Fuseka z Národnej banky Slovenska

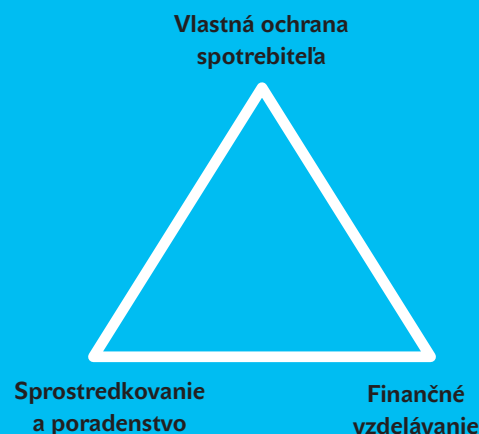
Zákon o sprostredkovaní a poradenstve vyplýva zo základnej koncepcie ochrany spotrebiteľa v oblasti finančných služieb. Trojuholník je zobrazením základnej myšlienky, ktorou ministerstvo financií v koncepcii schválenej vo vláde v lete 2007 sledovalo ochranu na trhu finančných služieb. Na vrcholoch je finančné vzdelávanie, sprostredkovanie a poradenstvo a vlastná ochrana spotrebiteľa.

Regulačné zámery v oblasti sprostredkovania a poradenstva sú pretavené do zákona o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve č. 186/2009 Z. z. Tu sme v celej koncepcii ochrany spotrebiteľa najďalej. Finančné vzdelávanie súvisí so zákonom o ochrane spotrebiteľa, a svoju pôsobnosť v tejto oblasti vykonáva aj ministerstvo školstva. Vláda schvaľuje dokumenty ako nanovo vzdelávať od základných škôl až po vzdelávanie dospelých. Primárny cieľ koncepcie je posilniť pravidlá ochrany spotrebiteľa, postavenie spotrebiteľa na finančnom trhu.

Zákomom o finančnom sprostredkovaní a poradenstve chcel zákonodarca dosiahnuť dva základné ciele. Prvým je zjednotenie regulácie distribučných kanálov na celom finančnom trhu. Sprostredkovanie je regulované dosť roztrieštene. Na poisťovníctvo sa vzťahuje zákon 340/2008 Z. z., sú to v zásade európske pravidlá. Pre sprostredkovateľov investičných služieb je úprava v zákone o cenných papieroch a ostatné regulačné úpravy vlastne ako osobitné právne úpravy neexistujú.

Zákon má cieľ pre celý finančný trh vytvoriť jednotné finančné pravidlá pre využívanie poradenského a sprostredkovateľského distribučného kanála. Zasahuje sektory poistenia a zaistenia, kapitálového trhu, DDS, sektor vkladov a úverov. Do pôsobnosti zákona nepatrí oblasť starobného dôchodkového sporenia, kde sa sprostredkovanie už neumožňuje. V sektore úverov sa týka len spotrebiteľského úveru.

Druhým cieľom je posilniť ochranu spotrebiteľa pri predaji produktov a poskytovaní poradenstva. Zákon nepoužíva pojem spotrebiteľ, ale klient, a rozlišuje neprofesionálneho klienta a profesionálneho klienta. Pokiaľ ide o vzťah pojmu spotrebiteľ a neprofesionálny klient v našom právnom poriadku, sústava zákonov z dielne ministerstva financií ide už pomerne jasne po filozofii, ktorá vyplýva z európskej judikatúry. Dôležitým európskym judikátom je rozhodnutie Idealservice z roku 2001, keď Európsky súdny dvor konštatoval, že spotrebiteľskú ochranu si zaslúži v podstate len fyzická osoba, a nie právnická osoba. Implementácia do spotrebiteľského acquis v širšom rozsahu je v rozpore s právom EÚ.

MF SR na to v zákone reaguje. Hovorí o neprofesionálnom klientovi ako o fyzickej osobe, ktorej sa poskytuje finančné poradenstvo a finančné sprostredkovanie pre osobnú potrebu a potrebu príslušníkov jeho domácnosti. Hoci je zákon zasadený do systému ochrany spotrebiteľa, nereguluje výlučne vzťahy poskytovateľa služby a spotrebiteľa. Reguluje vzťahy širšie, aj preto, lebo treba implementovať IMD (Smernica o sprostredkovaní) a pravidlá, ktoré vyplývajú z MiFID (Smernica o trhoch s finančnými nástrojmi). Zákon sa vzťahuje aj na sprostredkovanie a poradenstvo vo vzťahu k profesionálom. Okrem toho, či ide o právnickú alebo fyzickú osobu, je tu kritérium osobnej potreby. Pôsobnosť zákona je cez celý finančný trh. Regulácia zahŕňa distribúciu cez tri kanály: vlastní zamestnanci finančnej inštitúcie (úprava v novelizačných článkoch zákona), agenti, poradcovia.

Rozdiel medzi poradcom a agentom

Zákon je v zásade postavený tak, že na strane klienta by mal stáť poradca a na strane finančnej inštitúcie agent. Pri pohľade cez súkromnoprávne vzťahy bude medzi klientom a poisťovňou zmluva o poskytnutí finančnej služby. Ako sa k nej dopracovala jedna alebo druhá strana, môže závisieť práve od poradcu a agenta. Je predpoklad, že klient bude môcť používať svojho poradcu na to, aby mu zabezpečil „sprostredkovanie“ nejakej zmluvy s poisťovňou. Primárne ho použije na to, aby mu poradil službu, jej rozsah, a to vzhľadom na jeho okolnosti. Medzi klientom a poradcom sa predpokladá zmluva o poradenstve, kde sa vymedzí jeho obsah a rozsah. Môže to viesť až k splnomocneniu poradcu na to, aby poradca uzavrel s poisťovňou zmluvu

o poskytnutí finančnej služby v mene klienta a na jeho účet. Viacpočetný model distribúcie je, keď agent vyhľadáva príležitosti pre poisťovňu, prípadne, ak nájde klienta so záujmom o kúpu produktu, a sprostredkuje zmluvu medzi poisťovňou a klientom. Agent koná v záujme poisťovne. Zákon umožňuje, aby si agent dal zaplatiť určitý rozsah služieb priamo od klienta.

Základné modely distribúcie produktu poisťovne

Prvý model je jednoduchý. Nie je sprostredkovateľský, poisťovňa používa svojich zamestnancov. Zákon č. 186/2009 Z. z. v novelizačných článkoch doplnil osobitné zákony v oblasti finančného trhu a rozšíril určité povinnosti vo vzťahu k svojim zamestnancom, ktorí podľa pracovného zaradenia prichádzajú do styku s neprofesionálnym klientom. Títo zamestnanci musia spĺňať dve základné požiadavky, sú podobné ako pre neviazaného finančného agenta. Musia mať ukončené základné inštitucionálne vzdelanie na úrovni strednej školy bez maturity. Poisťovňa bude musieť viesť zamestnancov na osobitnom zozname. Nemusí ho nikam predkladať, ale na požiadanie dohľad NBS musí byť prístupný.

Druhý model distribúcie. Poisťovňa použije len viazaných finančných agentov. Zákon tu nevyžaduje osobitné povolenie pre poisťovňu, tá vystupuje ako finančná inštitúcia. Poisťovňa bude viazaných finančných agentov registrovať ako sprostredkovateľov. Je tu jedna výnimka, ktoré platí pre poisťovníctvo. Všeobecne pre viazaných finančných agentov platí, že v jednom sektore môžu vykonávať prácu len pre jednu finančnú inštitúciu. V poisťovníctve je výnimka, že viazaný finančný agent môže pre životnú poisťovňu vykonávať viazaného finančného agenta a pre inú poisťovňu môže predávať neživotné poistenie tiež ako viazaný finančný agent.

Tretí model. Ak má poisťovňa aj povolenie samostatného finančného agenta, teda svojou sieťou distribuuje vlastné produkty a zároveň požiada v inom sektore o povolenie samostatného finančného agenta. V tomto prípade má dve kategórie osôb, s ktorými môže spolupracovať. Výklad ustanovenia § 9, ods. 2 robil trhu trocha problémy.

Od 1. januára 2010 bude jednoznačne možné, aby mala poisťovňa vlastných viazaných agentov, ktorí budú predávať produkty poisťovne, ale zároveň bude môcť mať kategóriu osôb, ktorí budú podriadení finanční agenti. Budú pracovať na základe licencie samostatného finančného agenta (SFA), ale zároveň aj distribuovať produkty poisťovne.

Jedna zo základných vecí, na ktorých zákon stojí, je že SFA musí mať so všetkými podriadenými finančnými agentmi zmluvu. Nemôže sa teda stať, že bude pre nich pracovať podriadený finančný agent, ktorý

Mgr. Roman Fusek

bude pracovať pre iného podriadeného finančného agenta, ale nie pre SFA. To však nevylučuje, aby si podriadení upravili súkromnoprávny vzťah medzi sebou.

Finančný sprostredkovateľ z iného členského štátu.

Platná, ale zatiaľ neúčinná právna úprava hovorí, že sprostredkovateľ z iného členského štátu môže viazať aj čisto slovenské siete. To znamená, že sa v registri zachováva status navrhovateľa. Musí však dodržiavať pravidlá styku s klientom, ktoré sú v § 28 a nasledujúcich. Nemusí dodržiavať pravidlá v predchádzajúcich paragrafoch zákona, napríklad pravidlá o konflikte záujmov a pod. Po pripravovanej novele zákona si bude môcť priniesť svoje siete zo zahraničia na základe IMD, ale nebude môcť byť navrhovateľom v čisto slovenských sieťach.

Prechodné obdobia. NBS má v osobitnom dokumente ambíciu jednoznačne a zrozumiteľne trhu vysvetliť, čo bude robiť v roku 2010, aké má povinnosti a aký režim zákona sa naň vzťahuje. Zákon v zásade rozlišuje tri kategórie osôb, ktoré pomenúva vo svojich prechodných ustanoveniach. A vyrovnáva sa s tým, ako sa preklapia do nového režimu.

Prví vykonávajú činnosť regulovanú zákonom, majú povolenie a sú registrovaní. To sa týka sektoru poisťovníctva, kapitálového trhu, DDS. Do nového režimu sa len preklapia, nové povolenie nezískajú, staré povolenie sa len pretransformuje na nové.

1. januára 2010 budú zapísaní v registri finančných agentov a finančných poradcov. Zákon ukladá zosúladiť činnosť so zákonom do konca roku 2010, resp. v ďalších etapách (napr. odloženie pre vyššie kategórie odbornej spôsobilosti na 1., 2. a 3. štvrtok 2011, možno i neskôr).

Ďalšia kategória sú tí, ktorí vykonávajú už dnes činnosť, ktorá sa bude zo zákona regulovať ako osobitný druh podnikateľskej činnosti, ale dnes ju vykonávajú na živnosť. Tieto osoby budú môcť svoju činnosť vykonávať aj od 1. januára 2010. Ich režim sa nenaruší, ale zákon ukladá povinnosť do 31. decembra 2010 podať žiadosť alebo sa registrovať v registri NBS.

Posledná kategória sú tí, ktorí ešte nezačali vykonávať činnosť, ale chcú ju vykonávať podľa zákona. Tieto osoby budú podávať riadnu žiadosť a budú sa registrovať v NBS. Pre túto skupinu platí výnimka z odbornej spôsobilosti.

Odborná spôsobilosť

Dnes zákon hovorí, že odborné skúšky, ktoré sú požiadavkou na odbornú spôsobilosť vo vyšších kategóriách, bude organizovať a vykonávať NBS. NBS pripraví návrh opatrenia, ktoré bude obsahovať, čo bude predmetom skúšky, a okruh jednotlivých otázok. Budeme o tom diskutovať aj s trhom. Národná akadémia vzdelávania je v tomto okamihu vecou diskusií. Neexistuje inštitucionálny rámec, v zásade ani legálna definícia, čo je to osobitné finančné vzdelávanie. Rok 2010 je lehota na prispôbenie sa v oblasti osobitnej odbornej spôsobilosti. To znamená, že až v priebehu budúceho roka budú finanční agenti postupne prechádzať osobitným finančným vzdelávaním. Zamestnanci finančných inštitúcií sú povinní mať absolvované toto vzdelávanie najneskôr tri mesiace od zápisu do registra vo finančnej inštitúcii bez prechodného obdobia, ktoré by bolo v zákone. Zatiaľ však nie sú stanovené štandardy toho vzdelávania, ani jeho obsah.

Licenčné požiadavky

Ich splnenie bude NBS skúmať v rámci licenčného procesu. Spomínam len najdôležitejšie.

Odbornú spôsobilosť musí spĺňať samotná fyzická osoba podnikateľ, resp. pri právnickej osobe jeden člen štatutárneho orgánu a každý zamestnanec, ktorý vykonáva sprostredkovanie alebo poradenstvo. Tieto osoby preukazujú odbornú spôsobilosť podľa zákona – predloženie dokladu o vzdelaní, predloženie dokladu o praxi, predloženie dokladu o absolvovaní skúšky, resp. o osobitnom finančnom vzdelávaní. Splnenie požiadaviek preukazuje poradca a samostatný finančný agent NBS, podriadený finančný agent a viazaný finančný agent navrhovateľovi (samostatný finančný agent, poisťovňa), zamestnanci zamestnávateľovi.

Zákon určuje štyri stupne odbornej spôsobilosti. Najvyšší sa vyžaduje sa na **finančného poradcu**. Od samostatného finančného agenta sa vyžaduje vyšší stupeň. Od **podriadeného finančného agenta** sa vyžaduje základný, ale vtedy, ak vykonáva činnosť len v jednom sektore, Podľa novely sa má prechodné obdobie skrátiť z dvoch na jeden rok. Potom sa bude vyžadovať skúška na stredný stupeň.

Viazaný finančný agent potrebuje len základný stupeň, distribuuje len pre jednu finančnú inštitúciu v každom sektore.

Na finančného sprostredkovateľa z iného členského

štátu nie sú stanovené regulatorné požiadavky, platí právo domovského členského štátu. Viazaný investičný agent, ak vykonáva činnosť v rámci slovenského zákona, je na úrovni viazaného finančného agenta.

Na zamestnancov finančných agentov a poradcov sú požiadavky o stupeň nižšie. Zamestnancom poradcu stačí vyšší stupeň, zamestnancom samostatného finančného agenta stredný a všetkým ostatným základný stupeň. To isté platí pre zamestnancov finančných inštitúcií. Musia mať základný stupeň odbornej spôsobilosti, a to len tí, ktorí majú v pracovnej náplni pravidelný styk s klientom – klientskí pobočkoví pracovníci, pracovníci call centier a pod.

Konflikt záujmov

Novela prinesie zásadnú zmenu. Kompletne je prepracovaný § 27. Poradca nemá mať nič spoločné s agentom ani s finančnou inštitúciou, zakazuje sa ich majetkové a personálne prepojenie. Bude tam všeobecná požiadavka na všetkých, ktorí sú v systéme, aby predchádzali konfliktu záujmov, ktoré môžu vzniknúť v rámci ich činností. Je to všeobecná povinnosť a jej naplnenie by sa malo realizovať cez vnútorný predpis o predchádzaní konfliktu záujmov. Ide najmä o činnosti, ktoré si zamestnávateľ ošetruje vo vzťahu k zamestnancom a sú pomerne bežné aj vo finančných inštitúciách.

Provízie

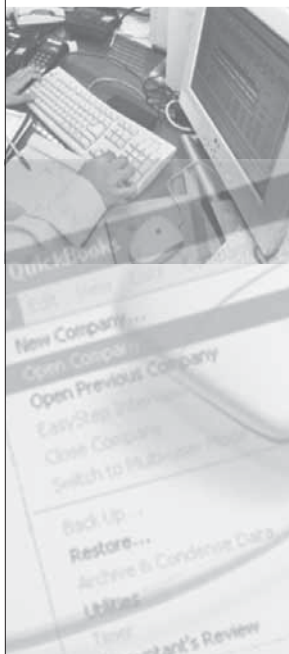
Osobitné pravidlá má životné poistenie, kde by mal byť klient informovaný o priemernej výške nákladov na sprostredkovanie v jednotlivých odvetviach. Obsah povinnosti sa prediskutuje medzi NBS, SLASPO a Spoločnosťou aktúarov a v krátkom čase sa ustanoví.

V neživotnom poistení sa § 32 vzťahuje rovnako ako na iné oblasti finančného trhu. Zákon hovorí, že pred sprostredkovaním služby musí byť klient informovaný o existencii peňažného a nepeňažného plnenia, ktoré prijíma agent. Na žiadosť klienta musí byť informovaný aj o výške týchto plnení.

Koho provízia sa odkrýva? Agent musí pred klientom odkrýť celú províznu politiku, provízie v celom rozsahu a celej štruktúre, spadajú tam aj provízie, ktoré sú následné, za získanie, za počet uzavretých zmlúv a pod. Je však otázka, či to má odkrývať agent, alebo sama finančná inštitúcia. Logické by bolo, aby konečný finančný agent odkrýl len to, čo dostáva on za to, že klienta získa. Keď dostane províziu aj za to, že získa desať klientov navyše, mal by povedať aj to.

Informačná povinnosť

Ustanovenie zákona vyvolávalo veľa otázok. V zásade je úlohou každého poradcu a agenta predstaviť sa. Ďalej musí informovať, akým spôsobom môže klient podávať sťažnosti na agenta, na finančnú inštitúciu, na produkt. Produktové sťažnosti bude prijímať finančná inštitúcia, sťažnosti na sprostredkovanie bude prijímať finančný agent. Okrem prijímania sťažností musí informovať aj o výške

poplatkov a iných nákladov v súvislosti so sprostredkovanou službou. Tu sme sa snažili vyložiť náklady tak, aby finančný agent informoval o tých nákladoch a poplatkoch, ktoré súvisia nie s províziou, ale s poskytovanou finančnou službou, a nie sú vo finančnej službe kalkulované. Netýka sa to poisťovníctva, lebo tu by všetko malo byť kalkulované v poisťnom. Ale pri úvere sa musí povedať, že bude treba zaplatiť poplatok za uzavretie úverovej zmluvy, ak sa zakladá nehnuteľnosť, náklady na znalecký posudok, prípadne na preklady, úradné osvedčenia listín a pod. Teda ide o takéto náklady, nie o provízie. Pri neprofesionálnom klientovi musí agent informovať aj o charaktere a rizikách finančnej služby (§ 33, ods. 3). Je to jedna z tých problematických, diskutovaných vecí. Európska komisia pripravuje k investičným produktom PRIPS – osobitné dokumenty k jednotlivým investičným produktom. Mali by obsahovať podstatné náležitosti investičného produktu alebo kvázi investičného produktu. V poisťovníctve sa to bude týkať investičného životného poistenia. Diskutuje sa, či sa to má týkať aj doplnkového dôchodkového sporenia a iných produktov. Zatiaľ žiadne formuláre o podstatných náležitostiach kontraktu nie sú. V poisťovníctve budú, ale je tu celý set produktov a služieb, ktoré takýmto spôsobom nebudú mať ustanovenú formu.

Čo možno z výkladu ustanovenia vyabstrahovať? Malo by ísť o informácie, z ktorých by mal klient pochopiť podstatu finančnej služby a ktoré mu pomôžu urobiť rozhodnutie uzavrieť alebo neuzavrieť zmluvu. Zákon od agenta vyžaduje, aby nezamĺchal podstatné informácie o povahe služby, ktoré by klienta mohli viesť k opačnému rozhodnutiu, teda neuzavrieť zmluvu. V zásade ide o set informácií, ktoré v zásade už sú v zmluve alebo vo všeobecných zmluvných podmienkach. S nimi musí byť klient oboznámený. Povinnosť v § 33, ods. 3 treba vykladať v súvislosti s inými ustanoveniami, najmä odsek 8, ktorý hovorí o tom, akým spôsobom má byť klient informovaný. Podľa týchto ustanovení sa dá povedať, že by sa informácie mali klientovi poskytovať primeraným spôsobom – jeho schopnostiam a možnostiam porozumieť tak, aby si mohol urobiť záver. Zasa: závisí to od produktu a od klienta. Ak hovoríme o produkte, tak musíme povedať, že jednoduchšie produkty znamenajú jednoduchšie informačné povinnosti. Ak pôjde o zložitejší produkt, agent bude musieť rozmyšľať a prispôbiť informáciu tak, aby jej klient rozumel. To znamená, že v niektorých prípadoch sa dá táto informačná povinnosť vyriešiť veľmi jednoducho, v iných sa klientovi bude musieť vysvetľovať do detailu podstatu finančnej služby. Požiadavka na agenta je pomerne sofistikovaná, je to princípovo orientovaná regulácia. Vyžaduje sa určitá schopnosť agentov vyrovnáť sa s touto reguláciou.

Nielen obsah, ale i forma

Dôležité je nielen čo sa má povedať, ale aj ako to má povedať. Tieto požiadavky sú osobitné prísne pri neprofesionálnom klientovi. Musí to byť písomne alebo na trvanlivom médiu. Sú tri výnimky: ak je

zmluva ústna, ak si to klient výslovne žiada, a v neodkladných prípadoch, ale po zmluve musí klient dostať set informácií. A musí to byť v dostatočnom časovom predstihu. To je tiež predmetom diskusií, lebo čo je to dostatočný časový predstih? Čo keď chce klient uzavrieť zmluvu okamžite? Čo keď ho otravuje, že mu agent dáva informácie? Opäť principle based – pri jednoduchšom produkte sa klient môže rozhodnúť okamžite, pri zložitejších by mal mať priestor na preštudovanie veci. Skúsený agent bude k povinnosti pristupovať obozretne, nebude sa informačnej povinnosti vyhýbať, bude vedieť, čo je dostatočný časový predstih. Dohľadu bude vedieť zdokladovať, že klient bol v dostatočnom časovom predstihu informovaný.

Horúcou záležitosťou, ktorá má byť predmetom novelizácie, je **posudzovanie klientov**. Túto problematiku vidím takto. Finančný agent má pred sprostredkovaním finančnej služby povinnosť zistiť požiadavky, potreby, skúsenosti, znalosti a finančnú situáciu klienta. Nie je na to žiaden formulár. Klient nemá zákonom stanovenú povinnosť odpovedať na otázky, ktoré mu položí agent. Či odpovedal dostatočne alebo nedostatočne, určí finančný agent. Klient odpovie tak, ako chce. Keď klient príde k sprostredkovateľovi uzavrieť PZP a ten za ho začne pýtať na jeho finančnú situáciu, či poistenie skutočne potrebuje, a aké s tým má skúsenosti, tak ten mu povie, že chce okamžite uzavrieť poisťku a na nič neodpovie. Ako sa má zachovať finančný agent? Mal by mať možnosť vykonať sprostredkovanie uzatvorenia zmluvy, aj keď nesmie poskytnúť finančné odporúčanie. Zároveň by klienta mal upozorniť, že mu nesmie poskytnúť žiadne odporúčanie, keďže nemá od klienta dostatok informácií.

Ďalšia situácia. Finančný agent pozná svojho klienta a zistí, že služba, o ktorú má záujem, nie je preňho vhodná. Klient sa napriek tomu môže domáhať uzavretia tejto zmluvy. Finančný agent by mu mal umožniť uzavretie zmluvy, ale upozorniť ho, že je preňho nevhodná. Takto si predstavujem rozumný výklad § 35.

Dohľad

NBS bude vykonávať len časť dohľadu nad finančnými sprostredkovateľmi. Časť dohľadu sa zákonom preniesla na SFA a finančné inštitúcie. NBS teda bude vykonávať dohľad len nad nezávislými, čiže poradcami a samostatnými finančnými poradcami, nad závislými budú vykonávať dohľad samostatní finanční agenti a finančné inštitúcie. Zámerom našej komunikácie je vykryštalizovať set často kladených otázok, ktoré zverejníme na internetovej stránke NBS a budú prístupné ako výklad orgánu dohľadu k zákonu č. 186. Máme záujem tiež vydať metodické usmernenie o tom, ako sa prispôbiť novému zákonu. V legislatívnom procese sú štyri obligatórne vykonávacie predpisy NBS.

Snímka (ip)

Mnoho podnetov k legislatíve na ochranu spotrebiteľa

Z vystúpenia JUDr. Dušana Katonáka z Ministerstva financií SR

Ochrana spotrebiteľa bola už v Programovom vyhlásení vlády v roku 2006. Pretavila sa do koncepcie ministerstva a dvoch legislatívnych noriem. Prvým je zákon o ochrane spotrebiteľa na finančnom trhu, ktorý je zatiaľ vo fáze spracovania pripomienok v rámci rozporových konaní a medzirezortného konania. Zákon je ambiciózny projekt, so svojimi úskaliami, prekážkami a ťažkosťami, s ktorými sa ministerstvo borí. Pri zákone č. 186/2009 Z. z. sa ministerstvo usiluje o jeho doladenie a odstránenie chýb, lebo je to úplne nová norma, má široký záber, podrobne rieši veľa vecí.

Najvýznamnejšie pripomienky

K návrhu zákona o ochrane spotrebiteľa na finančnom trhu bolo vyše 1 300 pripomienok. Samotné administratívne spracovanie zabralo veľa času, čo viedlo k posunu termínov. Bolo aj zásadné, závažné výhrady, ktoré si vyžiadali zásahy do nastavenia samotného systému. Pripomienky išli z asociácií, ministerstiev, z Národnej banky Slovenska, i od verejnosti.

Návrhu zákona sa vytýkala efektívnosť fungovania celého systému, že je zložitý. Je tam veľa inštitúcií, orgánov, ľudí, sieť bola relatívne komplikovaná. To sa odrážalo aj na finančnej náročnosti systému – môže byť akokoľvek dobre nastavený, ak nie je finančne krytý, skôr, či neskôr skolabuje. Snahou ministerstva bolo znížiť náklady na fungovanie systému a zmeniť zdroje na čerpanie financií. Úrad na ochranu spotrebiteľa na finančnom trhu. Išlo o jeho postavenie, štruktúru, právomoci. Niektoré ministerstvá sa bránili, strážia si oblasť, za ktorú sú zodpovedné. Napríklad ministerstvo spravodlivosti malo námietku k právomociam ombudsmana, k záväznosti jeho rozhodnutí. Oproti pôvodnému textu došlo k zásadnej úprave. Ministerstvo školstva malo mnoho pripomienok k postaveniu Akadémie vzdelávania – štruktúre orgánov a k jej kompetenciám.

Efektívne fungovanie

Ministerstvo urobilo niektoré opatrenia, ktoré smerujú k zníženiu počtu členov Výboru – strešného orgánu systému – z 12 na deväť. Zohľadnili sa finančné náklady, ale aj reálne rozhodovacie procesy v orgáne. Deväť členov je kompromis, lebo inštitúcie chcú mať v orgáne zastúpenie, pretože je vrcholný, bude schvaľovať rozpočty, menovať subjekty, kontrolovať ostatné orgány systému. Bude mať rozhodovacie právomoci v systéme ochrany spotrebiteľa. Ministerstvo financií bolo medzi dvoma kameňmi.

Dôležité je zrušenie dozorných rád pri rade a Akadémii. Orgány boli pôvodne postavené ako v štandardných spoločnostiach, ktoré majú výkonné orgány a dozorné orgány. Ministerstvo vzalo argument, že nie je potrebné, aby pri každej inštitúcii bol dozorný orgán, lebo túto úlohu bude plniť strešný výbor. Vo výbore by malo byť dvaja zástupcovia Ministerstva financií SR, dvaja z NBS,

štyria zástupcovia trhu – za každý sektor jeden – a jeden za akademickú obec.

Financovanie systému

Kompromisy vo všeobecných veciach sa dosahujú ľahšie ako pri peniazoch. Vypadla NBS, ktorá mala podľa pôvodného návrhu odvádzať 30 percent z príspevkov, ktoré dáva na dohľad. Od tohto modelu sa upustilo. Vytvoril sa tzv. účet systému, kam budú smerovať všetky platby od subjektov, ktoré budú povinné platiť ročné príspevky. Budú to licencované finančné inštitúcie. Výška sa vypočíta podľa objemu aktív. Budú tam rozpätia, konkrétna výška bude medzi tisícinou promile a desiatou promile objemu aktív. Je stanovená maximálna výška príspevku 50 000 eur. Na účet budú posielat peniaze zahraničné subjekty, bude to pevná suma, zatiaľ to vyzerá na tisíc eur. Ďalej to budú fyzické osoby, ktoré sú licencované, ráta sa s pevnou sumou 250 eur.

Pri nastavovaní tohto režimu bolo viacero otázok – či je to dostatočná výška, či je dobrý pomer 50 000 pre domáci subjekt a tisíc pre zahraničný. Či je dobré rátať sumu z objemu aktív – je vlastne súvislosť medzi veľkosťou firmy a vzťahmi s klientom? Vieme, že menšia poisťovňa môže mať s klientom väčší problém a viac zaťaží fungovanie celého systému ako veľká poisťovňa.

Úrad

Je to jeden z najväčších prínosov zákona. Je známe, ako funguje riešenie sporov klient-finančná inštitúcia. Je to nákladný a časovo náročný režim. Ak by sa podarilo zaviesť režim na rýchle a efektívne riešenie týchto sporov, považovalo by sa to za najväčší krok vpred v rámci tohto zákona.

Financovanie. Je tu prídelenie z účtu systému, potom sú to poplatky za podnety, a tretou časťou je štátny rozpočet. Ministerstvo financií chce do systému prispievať, lebo je v záujme štátu plniť si takéto úlohy. Zo štátneho rozpočtu sa bude hradiť inšpekčná činnosť.

Oproti pôvodnej predstave ombudsman nebude vydávať záväzné stanoviská. Dospelo sa k tomu vo finálnej dohode s ministerstvom spravodlivosti. Má to súvislosť s novelou Občianskeho zákonníka, podľa ktorej bude súdne rozhodnutie záväzné aj pre všetky formulárové zmluvy. Aby sa kompetencie neprekrývali, právomoc bola odňatá finančnému ombudsmanovi.

Rozhodcovský súd nebol v pôvodnom návrhu, ktorý bol v medzirezortnom pripomienkovom konaní. Ale v rámci pripomienok a rokovaní s jednotlivými inštitúciami táto otázka silne rezonovala. Bol dosť veľký tlak, aby sa stály rozhodcovský súd pod úradom zriadil. Výsledok rokovaní však je, že do zákona nebude implementovaný v tejto fáze.

Akadémia

Financovaná bude prídelením z účtu systému a z poplatkov za vlastnú činnosť v rámci právomocí, ktoré bude

JUDr. Dušan Katonák

akadémie inkasovať za niektoré úkony – skúšky, vzdelávacie aktivity a pod. Ak by tieto príjmy na fungovanie akadémie nestačili, poskytnú sa jej prostriedky zo štátneho rozpočtu. Rozpočty oboch inštitúcií by sa mali zostavovať ako vyrovnané, nemal by tam vznikáť deficit. To je však len otázka zostavovania rozpočtu, reálny deficit sa neskôr môže vynoriť.

Dôležitý je systém fungovania akreditácií. Zatiaľ je stále predmetom diskusií, situácia sa pomerne rýchlo mení. Raz prevláda názor, že akadémie by mala robiť akreditačné konania, potom zasa, že nie. Ďalšie rokovania prebehnú najmä s ministerstvom školstva.

Navrhované úpravy zákona o sprostredkovaní

Ministerstvo má snahu vyriešiť problémy, ktoré s aplikáciou zákona môžu vyvstať.

V novej úprave sa ráta s tým, že ak ide o sprostredkovanie vykonávané bez akejkoľvek odplaty – peňažnej či nepeňažnej – nespadá pod reguláciu podľa zákona.

Závažnejšou zmenou je spôsob fungovania sprostredkovateľov z iných členských štátov. Podľa nového zákona si nebudú môcť pod sebou vytvárať siete. Argumenty tohto radikálnejšieho riešenia sú dva. Vo viacerých prípadoch sa náš zákon obchádzal – naši štandardní finanční agenti, po novom samostatní, sa len formálne zmenili na podriadených, boli v štruktúre pod zahraničným sprostredkovateľom z iného členského štátu na jeho licenciáciu. Účel zákona sa týmto obchádzal.

Druhým dôvodom je podstatná zmena v dohľade. Národná banka Slovenska nebude dohliadať podriadené subjekty, to znamená viazaných a podriadených, a zameria sa na nadriadené subjekty. Problém by bol, keby NBS nedohliadala ani na zahraničný subjekt, ten je dohliadaný doma, a nedohliadala by ani na podriadené subjekty. Samotný pasport nebude narušený, lebo subjekt bude môcť bez ďalších obmedzení fungovať tak ako doteraz. V otázke registra nedochádza k systémovým zmenám. Spresnili sa niektoré definície, aby boli v súlade so smernicou. NBS pripravuje spustenie registra. Spresňujú sa údaje, ktoré sa evidujú a zverejňujú.

Upozornil by som na predĺženie lehoty pri zrušení zápisu, ak viazaný sprostredkovateľ alebo finančný agent požiadajú o výmaz. Doteraz bola lehota na požiadanie i výmaz 15 dní, teraz bude 30 dní.

Konflikt záujmov

Pôvodne prešiel v zákone ticho, nikto sa k nemu výraznejšie neozýval. Bol dosť neprehľadný. Akceptovali sme výhrady, že problematiku konfliktu záujmov treba zjednodušiť. Ide o komplexnú zmenu, paragraf je úplne nový. Ostal len všeobecný začiatok, ktorý hovorí, že pri konflikte záujem sa musí uprednostniť záujem klienta a musí sa s ním zaobchádzať spravodlivo. Podstatne sa zúžili obmedzenia pri majetkovom a personálnom preporení. Finančný poradca nesmie byť nikto z finančnej inštitúcie, poradca má byť nezávislý. Druhým aspektom je preporenie finančný agent – finančný poradca. Je to sprísnenie súčasného režimu. V praxi sa stávalo, že síce nebolo možné dostať dve licencie na jeden subjekt – aj poradca, aj agent (v novej terminológii). Ale boli dve firmy, sedeli v tej istej kancelárii, boli to tí istí ľudia a dostali dve licencie. Boli pritom personálne a majetkovo preporení. Takémuto personálnemu preporeniu sa zabráňuje. Potom je tu kontrola majetkového preporenia na finančných poradcov. Nesmie ju vykonávať finančná inštitúcia ani nikto z finančnej inštitúcie. Rozširuje sa to o osobu, ktorá je v rámci skupiny s úzkymi väzbami s finančnou inštitúciou, ako dcérska alebo sesterská spoločnosť. Tak ako pri personálnom preporení, ani finančný agent, zamestnanec alebo štatutár nesmie robiť kontrolu finančného poradcu, tiež sa to rozširuje o osobu s úzkymi väzbami. Ale nad finančným agentom môže mať kontrolu aj finančná inštitúcia.

Posudzovanie klientov

Odsek 5 paragrafu 55 dosť striktno hovoril o tom, že ak sprostredkovateľ nezískal všetky informácie, požiadavky, potreby informácie o finančnej situácii klienta, nemohol finančné poradenstvo vykonávať. Ministerstvo akceptovalo, že je to veľmi prísna úprava a bude s tým treba niečo robiť. Striktné ustanovenie bude upravené. Ak klient vyslovene a preukázateľne bude trvať na poskytnutí služby a bude upozornený, že sprostredkovanie nemusí mať takú kvalitu ako za normálnych okolností, tak poradenstvo alebo sprostredkovanie bude môcť byť poskytnuté, aj ak poradca nebude mať kompletne informácie.

Odborná spôsobilosť

K nej smerovalo veľa podnetov. V strednom stupni, v zásade sú to podriadení finanční agenti, sme skrátili požiadavku odbornej praxe z dvoch rokov na jeden rok. S tým súvisí aj úprava výnimky. Pribudol nový bod, ktorý vyžaduje na splnenie odbornej spôsobilosti maturitu plus skúšku a osobitné finančné vzdelávanie. Upustilo sa od praxe, takže tí ľudia budú môcť priamo vstúpiť do všetkých sektorov, v ktorých pôsobí jeho nadriadený subjekt, bez toho, aby musel absolvovať prax v jednotlivých sektoroch. V pôvodnom zákone je prax viazaná na konkrétny sektor, teraz stačí prax na finančnom trhu. Je to krok v prospech fungovania sprostredkovateľov. Overovanie odbornej spôsobilosti bolo rozdelené na dva a štyri roky. Zjednotili sme to na raz za štyri roky. Akceptovala sa požiadavka trhu na archivovanie dokumentácie súvisiacej s uzatvorením zmluvy. Pôvodne to boli tri roky od ukončenia hlavnej zmluvy medzi klientom a poisťovňou. Nadviazalo sa to na moment uzavretia zmluvy, po dohode s asociáciou je lehota desať rokov.

Solvency II will move the Insurance World

From the Interview with Júlia Čilíková, Director of Regulatory and Risk Management Methodology Department, National Bank of Slovakia (p. 1)

The turning point - we must count on - in horizon of the next two years due to the adoption of the Solvency II directive, is a completely new insurance law. It is expected that the directive should be published in the Bulletin of the European Union by the end of this year at latest. The date of the directive transposition is set on October 31, 2012. In the real life it means that during 2010 we have to start working on hundreds of pages of the directive text and transforming into legal texts. We also have to prepare a new insurance law and related practices. Taking a look at the extent and content of the whole Solvency II project, for all interested parties it is clear, that it is an ambitious and difficult task. As we have relatively little time to realize it, therefore the tight cooperation of all the interested parties is necessary. The National Bank of Slovakia as insurance supervisory authority initiated the formation of a working group of representatives from Ministry of Finance of the Slovak Republic as legislators, and representatives from the Slovak Insurance Association and the National Bank of Slovakia. We also plan to address the auditors and the Slovak Society of Actuaries.

SLASPO Forum 2009 – From Seminary Presentations

Consumer Protection on Financial Market – 2009 Situation Summary

Jozefína Žáková, Director General, Slovak Insurance Association (p. 4)

To sum up, a good news is that since last year's consumer protection conference many changes have occurred. Bad news is that changes are not always positive only. It should be noted, that from the point of view of legal techniques' some changes have occurred on the basis of the Act No.: 186/2009 Coll, on Financial Intermediation and Financial Counseling, the draft Act on Consumer Protection on the Financial Market, that is still in legislation process, the concept of consumers' economic interests protection approved by the governmental decree No.: 480/2009 and the consequential draft amendments of the Code Civil, Civil Court Rule and Execution Rule, that are still in legislation process, too.

Roman Fusek, National Bank of Slovakia (p. 9)

The Act on Intermediation and Counseling results from the basic conception of the consumer protection in the area of financial services. At the peaks of the imaginary triangle, there is the financial education, intermediation and counseling, and the consumer self-protection. The regulatory changes in the area of intermediation and counseling are remolded into the Act on Financial Intermediation and Financial Counseling No.: 186/2009 Coll. In the whole concept, this is our farthest stage. The financial education is related to the Act on Consumer Protection, but also the Ministry of Education has responsibility in this area. The government approves the documents on re-education from primary schools to adult education. The primary goal of the concept is to strengthen the rules of consumer protection and the status of consumer in the financial market.

Dušan Katonák, Ministry of Finance of the Slovak Republic (p. 14)

There were more than 1300 comments to the draft Act on Consumer Protection in the Financial Market. The administrative processing alone took too much time. This situation has resulted in a shift of deadline. There were also fundamental, significant reservations, followed by intervention into adjustment of the system. These comments were made by associations, ministries, the National Bank of Slovakia and public.

The ineffective functioning of the whole system, the complexity, was criticized in the draft Act. There are too many institutions, authorities and people involved, so the network was relatively complicated. This reflected also the capital intensity of the system. It can be adjusted anyhow, but in case of insufficient financial coverage, sooner or later it will collapse. The Ministry made an effort to decrease the costs of the system functioning and to change the sources of financial drawings.

As for the Office of Consumer Protection in the Financial Market: The presentation was about its position, structure and competences. Few ministries defended themselves, by protecting areas that are responsible for. For example Ministry of Justice had a comment about the competences of the ombudsman and the obligation of his decisions. Compared to the original text, a fundamental editing was made. The Ministry of Education had lot of comments about the position of the Academy of Education – its authority structure and competencies.

